

Pontus Wikner

Psykologisia tunnustuksia

Alkuteos:

Pontus Wikner. *Psykologiska självbekännelser*. Askild & Kärnekull AB.
Stockholm, 1971.

Suomentanut Eero Balk.

Suomennoksen julkaisijan esipuhe internet-painokseen

Pontus Wikner (1837–1888) oli aikansa merkittävä kulttuurivaikuttaja Ruotsissa. Hän oli arvostettu opettaja ja filosofi ja oppilaittensa rakastama. Wikner joutui salaamaan homoeroottiset tunteensa lähiympäristöltään ja pitkään jopa vaimoltaan. Hänen kuolemansa jälkeen julkaistuissa muistelmissa, *Psykologisia tunnustuksia*, on voimakas moraalinen paatos syrjinnän lopettamisen puolesta. Käsikirjoitus saatiin julkaistua ruotiksi vasta vuonna 1971. Wiknerin teksti on syvällistä teologista ja filosofista pohdiskelua homorakkauden olemuksesta ja ajatuksia samaa sukupuolta olevien parisuhdedynamiikasta, jopa vihkimisestä. Se on myös rehellinen ja avoin kuvaus salaamisen tuskasta.

Wiknerin äänensävyt ovat joskus syyttäviä ja katkeriakin papeille, jotka tuomitsevat samoin tuntevia ihmisiä Moosekseen ja Paavaliin vedoten. Wikner julistaa: "Minun on huudettava haudasta armoa veljilleni."

Ruotsinkielisen alkuteoksen liitteenä oli Lechard Johannessonin historiallinen katsaus Wiknerin elämään. Johannesson kertoo, että Wikner valittiin jo dosenttina kolmen osakunnan kunniapuheenjohtajaksi, mikä kuvasti hänen nauttimaansa kunnioitusta ja uskollisuutta oppilaittensa keskuudessa. Wiknerillä oli useita läheisiä ystävyys-suhteita, jotka ilmeisesti kuitenkin pysyivät henkisesti tasolla. Wikner eli elämänsä loppuun saakka avioliitossa vaimonsa Ida Wiknerin kanssa, joka viimeisteli muistelmien esipuheen miehensä jo ollessa kuolemansairas.

Pontus Wikner julkaisi useita teoksia antropologian, filosofian ja teologian alalta, kuten *Kan filosofien bringa någon välsignelse åt mänskligheten?* (1864), *Kunna vi veta något om Gud?* (1865), *Naturens förbannelse* (1866), *Schema till anthropologien* (1867), *Kultur och filosofi i deras förhållande till hvarandra* (1869), *Uppsatser i religiösa ämnen* (1871), *Religiösa meditationer och föredrag I-III* (1873–75) ja *Några drag af kulturens offerväsen* (1880).

Wiknerin ajan Ruotsi oli kova ja tuomitseva homoja kohtaan. Kuolemanrangais-tusta ei ollut vielä virallisesti poistettu Ruotsista, vaikka vuoden 1734 laki vaiken-i homoseksuaalisuudesta, koska lainsäätäjät pelkäsivät, että sen mainitseminen voisi johtaa sodomian leviämiseen. Sairaudeksi leimaaminen oli samaan aikaan leviämässä. Sairauslei-man käyttöönottajana pidetään yleisesti Karl Westphalia, joka vuonna 1870 julkaisi sairaukertomuksen, jossa hän käytti tilasta nimitystä *conträre Sexualempfindung* (vastakkainen seksuaalitusse). Wiknerillä ei vielä ollut käytettävissään psykiatrista terminologiaa, vaan hän turvautui uskonnollisperäisiin, moralisoiviin kiertoilmaisuihin. Wikner käytti mm. termejä *själsriktning* (sielunsuuntaus), *svärmande känsla* (haaveellinen tunne), *könsdrift* (sukuvietti) ja *sodomiteri* (sodomiittinen käyttäytyminen). Sana *homoseksuaalisuus* syntyi vasta unkarilaisen Karl Maria Benkertin vuonna 1869 julkaistun avoimen kirjeen vaikutuksesta.

Wikner ei päässyt itse nauttimaan vapautumisesta. Hänen tekstinsä osoittaa jälkipolville, miten pitkälle on tultu hänen ajoistaan. Wikner arvostelee kiihkeästi sortoa, mutta hän ei ole uskonnonvastainen. Wikner vetoaa yleiseen moraalilakiin ja etiikan kultaiseen sääntöön: "...tee toiselle niin kuin haluat itsellesi tehtävän". Hän kirjoittaa: "--- pyydän ikuisen oikeuden nimessä, joka on vanhempi kuin Mooseksen laki ja on elävä sitä kauemmin".

Wikner täsmensi testamenttiaan vuonna 1877 määräyksellä, ettei muistelmia saa julkistaa hänen elinaikanaan, eikä ennen kuin hänen vaimonsa ja kaksi poikaansa ovat kuolleet, kuitenkin vähintään 50 vuoden kuluttua testamentin päiväyksestä. Wikner määräsi, että hänen muistelmansa tulee sulkea kirjekuoreen, joka sijoitetaan lyijylaatik-

koon ja varustetaan lukolla ja sinetöidään. Testamentin valvojaksi ja muistelmien säilytyspaikaksi Wikner määräsi Uppsalan yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan.

Kun muistelmat vihdoinkin julkaistiin Ruotsissa vuonna 1971, esipuheen kirjoitti Uppsalan yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan professori Torsten S:son Frey. Muutoin asiallisessa esipuheessaan hän pohtii, mitä kaikkia psykiatrisoivia leimoja voitaisiin soveltaa Wikneriin. Frey luonnehtii Wikneriä mm. taipuvaiseksi "mahtipontisuuteen ja itsesääliin". Koska Wikner kuitenkin kykeni pitkäaikaisiin tunnesuhteisiin, Frey katsoo tämän olevan "syklotyminen persoonallisuus". Frey luokittelee Wiknerin "selvästi hysteroidiseksi", mutta ei kuitenkaan "skitsoidiseksi persoonallisuudeksi". Homoseksuaalisuus oli Ruotsissa vielä tuolloin määritelty psykiatriseksi häiriöksi.

Muistelmien suomenkielisen version julkaiseminen kirjana internetissä on monen ihmisen pitkäaikaisen yhteistyön tulosta. Vuonna 1971 julkaistun kirjan toi Anna-Liisa Kaipainen miehelleen Martille Tukholmasta vuonna 1974 ja Martti kirjoitti siitä esittelyn SETA-lehteen. Martti ja Anna-Liisa Kaipainen ovat olleet urauurtavia tasavertaisuuden esitaistelijoita kirkon piirissä. Martti Kaipaisen muistelmat on julkaistu FinnQueerin ensimmäisenä PDF-kirjana (Jotakin ehkä tietäisin. 1989/2003).

Samanaikaisesti Wiknerin muistelmat toi Suomeen N.N., joka oli pitkälti samanaikaisessa elämäntilanteessa kuin Wikner itse, uskonnollinen homomies, joka kovasti pelkäsi paljastumista, mutta kuitenkin halusi tehdä jotakin lähimmäistensä hyväksi. Hän lähestyi luottamuksellisesti SETA:n Kristillisen piirin vetäjää Ritva Kurkea. Tämä puhui lesbojen ja homojen puolesta ja oli valmis tuomaan kirjan julkisuuteen..

Vaikean elämäntilanteensa vuoksi N.N. sai suomennoksen luonnoksen valmiiksi vasta vuonna 1987. Häntä oli avustanut Timo Valtonen, joka teki radio-ohjelman Wiknerin kuoleman 100-vuotismuiston kunniaksi vuonna 1988. Tehtävän sai lopulta Eero Balk, joka ammatti-ihmisenä teki aivan uuden suomennoksen. Tekstiä tarjottiin seksuaalisille tasavertaisuusjärjestöille ja kristillisille ryhmille, mutta nämä eivät pystyneet julkaisemaan sitä. Vaikka teksti oli sijoitettu yhdysvaltalaiselle Geocities-palvelimelle, jolle oli linkki Malkuksen sivuilta, arvokas suomennos jäi siten vaille ansaitsemaansa julkisuutta moneksi vuodeksi.

Vuonna 2003 tekstiä tarjottiin uudelle FinnQueer-verkkolehdele, joka oli syntynyt vuonna 2001 SETA-säätiön ja Martti Kaipaisen tuen turvin. FinnQueerin toimittaja Olli Stålström suomensi puuttuneen esipuheen ja Mikko Tuomela taittoi tekstin internet-kirjaksi. Jorma Hentilä tarkisti lopullisen kieliasun.

Wiknerin unelmat paremmasta tulevaisuudesta ovat pitkälti toteutuneet niin Ruotsissa kuin Suomessakin. Hän haaveili tuomitsevien lakien poistamisesta ja jopa samaa sukupuolta olevien parisuhteiden tunnustamisesta. Parisuhdelaki säädettiin Suomessa samana vuonna (2001) kun muistelmat nyt julkaiseva verkkolehti FinnQueer syntyi. Suomennoksen julkaiseminen PDF-muodossa vapaaseen levitykseen palvelee verkkolehti FinnQueerin (<http://www.finnqueer.net/>) missiota jakaa internetin kautta ihmis-oikeuksia ja sananvapautta puolustavaa yleistajuista kirjallisuutta.

FinnQueer ja Wiknerin tunnustukset toimittaneen työryhmän jäsenet ovat myös antaneet Like Kustannukselle vapaat oikeudet julkaista teksti painettuna teoksena.

Helsingissä, 5.2.2004

Olli Stålström
FinnQueer-verkkolehti
vastaava toimittaja

Mikko Tuomela
FinnQueer-verkkolehti
vastaava tekninen toimittaja

Alkuperäisen julkaisijan esipuhe

Carl Pontus Wikner, syntynyt 19.5.1837 Taalainmaalla ja kuollut 15.5.1888 Kristianiasa, valmistui filosofian dosentiksi Uppsalassa vuonna 1864 käytyään koulua Göteborgissa ja opiskeltuaan filosofian tohtoriksi Uppsalan yliopistossa. Hän toimi lisäksi lehtorina Uppsala Högre Läroverkissa, mutta nimettiin vuonna 1884 filosofian ja estetiikan professoriksi Kristianian yliopistossa. Hän oli kuollessaan myös ehdolla teoreettisen filosofian professoriksi Uppsalan yliopistoon.

Tieteellisen tuotantonsa ohella Wikner tuotti runsaasti yleistajuista tieteellistä, uskonnollista ja kaunokirjallista tekstiä. Hänen — sanan laajimmassa merkityksessä — idealistinen paatoksensa uskonnollisen ja filosofisen tekstin muodossa vaikutti merkittävästi eri aikalaisryhmien ja jälkipolvien ajatteluun.

Wikner oli määrännyt testamentissaan, että hänen päiväkirjansa (1853–1871) tulee lahjoittaa Uppsalan yliopistolle ja että oheisen julkaisun (”Psykologisia tunnustuksia”) tulee kuulua, Wiknerin sanoin ”Uppsalan yliopiston lääketieteelliselle tiedekunnalle”. Wiknerin ajatus oli ensin, että tämä teksti julkaistaisiin vasta hänen ja hänen poikiensa poismenon jälkeen. Myöhemmin testamenttiin tehtiin lisäys, jonka mukaan teoksen säilyttäjien velvollisuus on vaiettava sen olemassaolosta, ”--- mikäli vielä poikieni kuoleman jälkeen joku sellainen sukulainen olisi elossa, joka saattaisi minun takiani joutua yleisen mielipiteen halveksunnan kohteeksi”. Eräässä lisäyksessä marraskuulta 1881 Wikner tarkentaa ”Mitä tulee tämän kirjoituksen sisällön julkistamiseen yleensä, niin jätän asian luottavaisesti lääketieteellisen tiedekunnan hoitoon.”

Wikner, joka oli ilmeisesti pääasiassa homoseksuaalisesti suuntautunut, kertoo tunnustuksissaan hyvin rehellisellä ja suoralla tavalla niistä kärsimyksistä ja vaikeuksista, joita tämä suuntaus hänelle aiheutti ja hänen tunnustuskirjansa on vetoomus lääkäreille ja lainsäätäjille: ”--- pyydän kaiken sen nimissä, mitä pidätte pyhänä, että antaisitte apua veljilleni”.

Hän lisää: ”Papeille en voi puhua: heitä estävät Mooseksen ja Paavalin kirjain. Muutaman vuosituhannen kuluttua mooseksen- ja kristinuskko ovat kuolleet, ja silloin ehkä voisi pappikin olla armollinen. Nyt olisi järjetöntä pyytää sitä.”

Wikner ei anna mitään johtolankoja homoseksuaalisuutensa mahdollisista syistä, mutta hän kuitenkin torjuu ajatuksen, että varhainen viettelyllä tai itsetyydytyksellä olisi osuutta. Hän ei anna mitään muita tietoja varhaislapsuudestaan kuin, että hän tuli ”hurskaasta kodista” ja että hän saattaa ajassa taaksepäin katsoessaan tunnistaa suuntautumisen merkkejä aina kahdeksannesta ikävuodesta lähtien, vaikka se ei tietenkään liittynyt mihinkään tietoisuuteen homoseksuaalisuudesta.

Se, mikä ennen kaikkea tekee Wiknerin muistelmista mielenkiintoisia ja antavia, on hänen analyysinsä seksuaalisen suuntautumisen ja viettielämänsä liittymisestä omaksumiinsa uskonnollisuuden, filosofian ja etiikan muotoihin. Erityisen mielenkiintoista on hänen kuvauksensa siitä, miten hän ”kääntymyksensä Kristukselle” 17:n vuoden iässä muodostui ainakin joidenkin vuosien ajaksi korvikkeeksi poikien ihannoinnille ja kuinka hänen kohoamisensa Kristus-hahmoa kohti muodostui sekä psyykkisesti että fyysisesti korvaamaan hänen tarvettaan ”syvästä yhteydestä samaan sukupuoleen”.

”Uskolleni hän oli syntieni sovittaja, mutta tunteelleni hän oli nuori kaunis mies, jonka syleilyyn haluaisin sulkeutua: hänen ehtoollisensa oli meidän ruumiittemme yhtyminen.” Mielenkiintoinen on myös hänen olettamuksensa, jonka mukaan ”taivaallisen morsiamen”, Marian, palvonta katolisten miesten ja selibaatissa elävien pappien keskuudessa saattaisi pohjautua enemmistön heteroseksuaaliseen suuntautumiseen: ”Jos Kristus olisi ollut nainen, en olisi koskaan voinut rakastaa häntä.”

Koska Kristus sen lisäksi oli naimaton mies, joka ei ollut koskaan rakastanut naista, mutta joka ”erityisellä tavalla Johannesta, ja että taide on sittemmin todellisella ja

minun kannaltani oikealla hienotunteisuudella tehnyt Johanneksesta nuoren kauniin miehen”, on Wiknerille ”kristinuskon ainoa piirre, joka vastaa luonnollista rakkaudentunnettani”.

Myöhemmin filosofian opintojen aikana tulivat kuvaan mukaan platonismi ja kreikkalainen poikainpölvö, eikä ole sattumaa, että Viktor Rydberg, sekä henkilökohtaisen kanssakäymisen että kirjoitustensa — ennen kaikkea teoksensa ”Viimeinen ateenalainen” — kautta vaikutti huomattavasti Wikneriin.

Alkuperäisissä tunnustuksissaan Wikner esittää vaatimuksen, että ihmisiä, joilla on hänen kaltaisensa poikkeava suuntautuminen, tulisi ”kohdella armeliaasti” ja asettaa erityisasemaan. Hän ehdottaa jopa, että tulevaisuudessa voitaisiin solmia avioliittoja samoin ajattelevien homoseksuaalien välillä.

Tässä yhteydessä hän käsittelee sitä, mitä kutsutaan ”luonnolliseksi” ja ”luonnonvastaiseksi” ja väittää mm., että luonnonvastaista on vain se, mikä ei voi luonnon lakien mukaan tapahtua: ”Jokaisessa muussa mielessä luonnotonta on se, mitä teidän nähdäkseen ei pitäisi tapahtua.”

Wikner esittää myöhemmin usein käytetyn vertauksen, jossa kallionkieleke estää puuta kasvamasta suoraan: ”Tulisiko Teille mieleen sanoa puulle: Sinun on kasvettava suoraan ylöspäin kuten kaikki luonnollisen näköiset puut eikä väännäyttävä sivuun: sinun on kasvettava suoraan tai olla kasvamatta ollenkaan.”

Wiknerille ”enemmistöä” poikkeava käyttäytyminen on tuomittavaa ainoastaan, jos se vahingoittaa muita, ja hän edellyttää, että homoseksuaalinen käyttäytyminen sallittaisiin ainoastaan samanmielisten ja tarpeeksi kypsien yksilöiden välillä. Täten hän suurelta osin ennakoii sitä lainsäädäntöä, joka nykypäivänä vallitsee maassamme.

Tunnustuksiinsa tehdyissä lisäyksissä huhtikuussa 1887 ja juuri ennen kuolemaansa vuonna 1888 Wikner luopuu kaikista vaatimuksista ja laskee ongelman ratkaisun ”Vapahtajani pyhille olkapäille”.

On mielenkiintoista, että Wikner — siitä huolimatta, että hän eli omien sanojensa mukaan ”onnellisessa avioliitossa” oli kuolemaansa asti vakuuttunut siitä, että hänen homoseksuaalinen suuntautumisensa kuului hänen ”perusolemukseensa”, mitä hän todisteli unillaan: ”En muista, että olisin koko elämässäni — olenhan jo neljäkymmenen kahden — uneksinut naisen syleilystä rakkauden lämmöllä.” — ”Unessa ihminen vaipuu omaan luonnolliseen tilaansa. Tämä taipumus poikiin on siis todellista luontoani.”

Ilmeisesti Wiknerille hänen poikkeava taipumuksensa kuitenkin tuotti vähemmän tuskaa viimeisten vuosikymmenien ajan ja avioliitto ja intiimielämä vaimon kanssa antoi hänelle myös suurempaa tyydytystä. Ratkaisevaa tälle muutokselle näyttää olevan hänen ripittäytymisensä vaimolleen vuonna 1877. Tuolloin Wikner kertoi kaiken vaimolleen ja jakoi myös osan tunnustuksistaan tämän kanssa. Vaimo ei kohdistanut yhtään kritiikkiä sanaa aviomiehelleen, vaan osoitti suurta ymmärtämystä ja suvaitsevuuutta. Tämä soi Wiknerille ilmeisesti suuren helpotuksen ja johti tämän omien sanojen mukaan parantuneisiin tunnesuhteisiin vaimonsa kanssa.

Wiknerin fyysiset sairaudet (sydänvika, reumatismi, krooninen keuhkoputken tulehdus ja keuhkojenlaajentuma) näyttävät myös toimineen samansuuntaisesti. Hän sanoo, että ”vaikea sairauteni vuonna 1881 antoi minulle uuden vireen: minusta kaikki näyttää nyt olevan *takanani* ---”.

Epäilemättä Wikner saavutti viimeisinä vuosinaan tietyn rauhan ja hänen alusta saakka tuskalliseksi kokemansa avioliitto muuttui suureksi avuksi.

Wiknerin mielenterveys on asetettu kyseenalaiseksi. Päiväkirjamerkinnöistä ja kirjeistä päätellen hän on voimakkaiden rakastumisten tilassa ollut ylijännittänyt ja tasapainoton lausumissaan. Hän vaati ystäviltaan, joihin hän rakastui, että heidän tulisi ”rakastaa häntä heti Kristuksen jälkeen”, ja hän saattoi puhua itsestään ”kuninkaana”, pan-teistisen vaiheensa aikana jopa Jumalana. Jopa yli-ihmisajatuksia ilmenee, osoituksia

ajoittain suuresta itsetunnosta sekä vaatimuksia tietystä poikkeusasemasta, mutta mielestäni näitä lausumia ei voida lukea sairaalloisen tilan ilmauksiksi. En kuitenkaan ole tutkinut Wikneriä niin syvällisesti, että voisin suuremmalla varmuudella lausua mielipiteeni tässä asiassa.

Wikner oli epäilemättä hyvin lahjakas ihminen, jolla oli nopea äly ja temperamentti sekä ilmetty kielellinen ja näyttämöllinen taipumus. Hänen tyyliinsä muuttuu silloin tällöin mahtipontiseksi ja siihen liittyy taipumus itsesääliin. Wikneriä voidaan varmasti kutsua ”hysteroidiseksi”, mutta hän oli kykeni myös pitkäkestoisiin lämpimiin ja intensiivisiin tunnesitoumuksiin, joiden voisi tulkita merkitsevä syklotyymistä luonnetta. Skitsoidisia piirteitä hänen persoonallisuudessaan mielestäni tuskin on.

Fil.tri Ragnar Liljedahl kiinnitti huomioni siihen, että tämä dokumentti on olemassa ja että se kuului Upsalan yliopiston lääketieteelliselle tiedekunnalle. Hänen ansioitaan nämä tunnustukset nyt voidaan julkaista. Tiedekunta on 8.9.1967 tehnyt anomuksestani julkaisemispäätöksen. Päätös näyttää hyvin perustellulta. Kirjoitus on koskettava kuvaus eettisesti korkeatasoisen homoseksuaalisen miehen taistelusta tunteittensa kanssa ja niitä vastaan. Olemme edenneet hyvän kappaleen matkaa tiellä kohti seksuaalisesti poikkeaviin ihmisiin kohdistuvien ennakkoluulojen poistamista, mutta yhä on jäljellä paljon suvaitsemattomuutta ja tänä päivänä ilmeisesti suurin osa homoseksuaalisesti suuntautuneista ihmisistä vielä kulkee elämänsä läpi uskaltamatta tunnustaa taipumustaan sosiaalisten seurausten pelossa. Uskon Wiknerin kirjoituksen voivan vähentää valitsevia ennakkoluuloja ja jopa antavan tiettyä lohtua ja ymmärrystä samoin ajatteleville.

Fil.tri Lechard Johannesson on monen vuoden ajan tutkinut Wiknerin persoonaa ja toimintaa. Siksi olen pitänyt luonnollisena, että hän kirjoittaa orientoivan esseen, joka asettaa tunnustuskirjoituksen laajempaan yhteyteensä (julkaistaan erillisenä esseenä).

Käsin kirjoitettu tunnustuskirjoitus sisältää monia, useiden vuosien aikana syntyneitä yliviivauksia, muutoksia ja lisäyksiä. Koska nämä muutokset heijastavat Wiknerin elämänsä aikana kokemia kehitystä ja asennemuutosta, on kaikki alun perin kirjoitettu teksti otettu mukaan. Yliviivatut kohdat on pantu sulkuihin ja lisäykset kommentoidaan alaviitteissä.

Uppsalassa, 24.6.1970

Torsten S:son Frey

Psykologisia tunnustuksia

Academiae Upsaliensi haec tradabam acana. (Nämä "psykologiset tunnustukset" kuuluvat kuoltuani Uppsalan lääketieteelliselle tiedekunnalle. Kuorta ei saa avata ennen vuotta 1930 eikä ennen kuin vaimoni ja molemmat poikani ovat kuolleet. Mikäli minusta tulee heikkomielinen, on lääkärien luettava tämä esitys, mutta se on sinetöitävä uudelleen kuoreen.)

Rättvik, 21. elokuuta 1879.

Pontus Wikner

Sinä, joka luet näitä rivejä, olkoon ne kirjoittanut sinulle veljesi, joka on paljon kärsinyt. Minun ajatukseni puristuvat ulos kaikkein syvimmästä ahdingosta, joka on vielä yrittänyt pukeutua sanoiksi. Kunpa voisit ja haluaisit ymmärtää minua!* On olemassa ihmisiä, jotka kykenevät tuntemaan syvää, lämmintä ja uhrautuvaa rakkautta mutta jotka voivat kohdistaa tämän rakkautensa vain omaan sukupuoleensa. Tällaisia naisia lienee olemassa; tiedän, että sellaisia miehiä on. Minä olen sellainen mies. Tässä tunnustuksessa on tuskantäyteinen elämä. Rakkauteeni kuuluu kaikkea sitä, mitä yleensä naiseen kohdistuvaan rakkauteen: haaveellista lämpöä, runollista innostusta, esteettistä viehtymystä, aavistelevaa haaveissa elämistä, sanoinkuvaamatonta vetoa rakastettua kohtaan, ruumiillisen kosketuksen aiheuttamaa magneettista ihastusta, hehkuvaa halua syleillä ja suudella ja lopulta koko ruumiillisen olemassaolon lävistävää ja todellisen rakkaudentunteen aateloimaa tarvetta sukuvietin molemminpuoliseen tyydyttämiseen.

Näen tämän suuntautumisen alun jo varhaislapsuudessani. Jo kahdeksanvuotiaana haaveilin pojasta, myöhemmin sama toistui pari kertaa ollessani yhdentoista tienoilla.

Viimeisen kerran se liittyi hämärästi tuolloin heräämässä olleeseen sukupuoliviettiin, vaikka en itse ollutkaan siitä vielä tietoinen. Viiden- ja kuudentoista vanhana tunsin vetoa muutamaa tyttöön — toinen heistä oli tuleva vaimoni — mutta tämä veto ei ollut mitään ihanaa rakkautta, se oli tietoista ja mielikuvituksen ruokkimaa tarvetta tyydyttää sukuviettiä. Ollessani seitsemäntoista tämä vietti sai ylivallan: aloin tyydyttää häntä itselläni. Hieman myöhemmin tapahtui ns. sodomiaa (keskinäistä masturbaatiota) ikätoverin kanssa, jolloin minä, ainakin ensimmäisellä kerralla, olin vieteltävä osapuoli. En kuitenkaan rakastanut tuota poikaa. Mainitsemaani oli sattunut välillämme vain kerran, kun muutamaa viikkoa myöhemmin rakastuin tosissani. Se oli 14-vuotias poika, Otto nimeltään. Nyt jälkepäin ymmärrän varsin hyvin, että tässä rakkaudessa piili naamioitunut sukuvietti, mutta siitä en silloin aavistanutkaan: unelmoin tunteineni ylevissä, eteerisissä avaruuksissa. Olin ollut jo pienestä pitäen hyvin uskonnollismielinen, ja kahdeksantoista vanhana kristinusko voitti minut täysin. Tämä uusi käänne sai minut unohtamaan Oton, ellei se ollut tapahtunut jo aiemmin. Jeesus Nasaretilainen valtasi sydämeni, enkä voi koskaan kiittää Jumalaa mistään onnesta niin kuin siitä. Sieluni täyttyi ylevästä ja pyhästä rakkaudesta. Kääntymystilani ensimmäinen vuosi oli verrattomasti elämäni onnellisinta aikaa. En antanut tuona aikana periksi sukuviettileni: hengitin silkan puhtauden ilmaa. Mutta edellä mainittu omaan sukupuoleeni kohdistuva rakkaus sulautui lähtemättömästi uskonnolliseen tunteeseeni. Kerran, ollessani jo nuorten opettaja, muuan nuorukainen, jonka halusin johdattaa Kristuksen luo, vastasi minulle: "Jos hän vain olisi nainen, voisin rakastaa häntä." Minun on puolestani sanottava: jos Kristus olisi nainen, en olisi koskaan voinut rakastaa häntä. Uskolleni hän oli syntieni sovittaja, mutta tunteelleni hän oli nuori kaunis mies, jonka syleilyyn haluaisin sulkeutua: hänen ehtoollisensa oli

* Huom. Näiden kirjoitusten lukijan on luettava ne loppuun, eli myös sivut 16–17, muuten hän ei saa kokonaiskuvaa historiastani. Merkitty 30. huhtikuuta 1887. Pontus Wikner.

meidän ruumiittemme yhtyminen. Luoja tietää, että siinä ei ollut mitään epäsiiveää: muuten minun olisi tunnustettava, että jotain epäsiiveää on kaikessa siinä tunteessa, joka ei ole pelkästään antaumuksellista uskollisuutta, vaan todellista rakkautta. Luullakseni kaikkeen todelliseen rakkauteen kätkeytyy enemmän tai vähemmän salattuna tarve täydelliseen yhtymiseen, myös ruumiilliseen. Juuri tämä tunne on tehnyt Kristuksesta seurakunnan *yljän*. Olen miltei varma, että tätä puolta hänen asemassaan ihmiskunnassa vaalivat hiljaisuudessa mitä uuraimmin kaikki ne uskonnolliset naiset, joilla ei ole maallista rakastajaa. Mieleeni ei tulisi moittia heitä siitä: heidän omin ihmisluontonsa haluaa elää myös uskonnossa. Katolisen miehen Maria-kultilla on samantapaiset juuret miehen luonnostaan tuntemassa vedossa naista kohtaan. Minä olen viimeinen soimaamaan häntä siitä. Minulle on Maria aina ollut samantekevä kaikissa muissa suhteissa paitsi siinä, että hän on äiti; taivaallista morsianta en ole koskaan tuntenut, morsiamen kuva ei koskaan ole ollut minulle elävä: mutta sellainen on ollut *minun* luontoni, jota en ole voinut muuksi muuttaa. Pitäköön katolinen mies *omansa*. Arvelen, että protestanttisuudessa on vähemmän uskovia *miehiä* kuin katolilaisuudessa: protestanttisuudella ei ole taivas-morsianta. Minulle Jeesus siis oli kauneinta, ihaninta, hienointa: mutta häntä tapaamaan eivät hiipineet ainoastaan ajatukseni, vaan myös joka ainoa veripisara ruumiissani. Se oli todellista rakkautta, elämäni ainoa onnellinen rakkaus, sillä pidin sitä molemminpuolisena. Siunattu olkoon tämä aika, tämä kallis muisto! Kuinka murehdinkaan tuolloin pelätessäni, että Jeesus ei ehkä ollutkaan kaunis mies: tämä ajatus saattaa vielä nytkin väliin vaivata minua, enkä usko häntä. En voi kuvitella häntä juutalaisen näköisenä, minua hän ei olisi voinut pelastaa sellaisena. Eikä hänestä koskaan olisi tullut vapahtajaani, jos hän olisi joskus rakastanut naista miesten tapaan. Sitä vastoin olen kiittänyt Jumalaa siitä huomiosta, että hän rakasti erityisellä tavalla Johannesta, Sebedeuksen poikaa¹, ja että taide on sittemmin todellisella ja minun kannaltani oikealla hienotunteisuudella tehnyt Johanneksesta nuoren kauniin miehen. Se, että Jeesuksella ei koskaan ollut morsianta, mutta sen sijaan rakastaja nuorukaisten joukossa, on koko kristinuskon ainoa piirre, joka vastaa luonnollista rakkaudentunnettani, samoin kuin juutalaisuudessa ainoa vastaava piirre on, että Daavid saattoi laulaa Jonatanista: "Rakkautesi oli minulle ihmeellisempi kuin naisen rakkaus"². Näistä piirteistä olen kiittänyt Jumalaa ja kiitän vieläkin.

Mutta näinä kristuksenrakkauden ihanina aikoinakin tunkeutui nuorten poikien kuva sieluuni lumoavan kaihoisasti. Yhdeksänvuotiaan pojan lempeät kasvot sekoittivat sattumalta kääntymykseeni, koska hän oli silloin samassa paikassa kuin minä. Luin mielelläni nuorten poikien kääntymyksestä, mutta nuorten tyttöjen henkistä elämää pohdin vähemmän innostuneesti. Joskus uneksinkin myös, tosin perin juurin siiveästi, että suljin pojan syliini tai että nuori poika syleili minua. Tällainen uni saattoi jättää sieluuni sanomattoman suloisen ja lupaavan lämmön tunteen koko seuraavaksi päiväksi.

Saan tästä nyt syyn puhua unistani. En muista, että olisin koko elämässäni — olenhan jo neljäkymmenen kahden* — uneksinnut naisen syleilystä rakkauden lämmöllä. Pari kertaa olen unessa ollut harjoittavinani sukupuoliyhteyttä naisen kanssa, mutta siihen ei koskaan ole unessa liittynyt mitään rakkautta, ainoastaan lihan himoa. Sitä vastoin olen lukemattomia kertoja, sekä ennen naimisiinmenoani että sen jälkeen — olen ollut naimisissa kahdeksan vuotta — uneksinnut olevani pojan tai nuorukaisen syleilyssä, saaden joskus sukuvietteni unessa tyydytetyksi, joskus en, mutta aina tuntien ylitsevuotavaa lämpöä. Tämä on varsin huomionarvoista luonnonlaatuni arvioinnin kannalta. Ja tätä on tapahtunut säännöllisesti, *vaikka* kun olen valveilla antanut periksi kiusaukselle ruokkia mielikuvitustani sukupuolisen nautinnon kuvilla, olen useimmiten, ainakin *ennen* avioliittoani, kuvitellut kontaktia naiseen, etenkin tulevaan vaimooni. Olen nimitäin vasta vähitellen suostunut tunnustamaan itselleni olevani erilainen kuin muut nuoret

1 Joh. 13:23, 19:26, 21:20.

2 Sam. 1:26.

* Olen syntynyt 19. toukokuuta 1837, menin naimisiin 29. elokuuta 1871.

miehet, ja kun minulle on muiden tapaan suotu miehen sukuelimet, niin halusin ajatuksissani niiden olevan kosketuksissa naisen elimiin. Elin myös siinä uskossa, että ns. luonnollinen yhdyntä naisen kanssa, *mistä minulla ei ennen avioliittoa ollut mitään kokemusta*, olisi myös minusta paljon suloisempaa kuin sukupuoliinautinto pojan kanssa. Avioliittoni *velvoitti* sellaiseen käsitykseen: asian puhtaan fyysisen puolen voi kenties sanoa sujuvan paremmin yhdynnässä naisen kanssa, siinä mielessä, että se käy nopeammin ja helpommin; mutta se nautinto on *minusta* toisaalta lyhyempi ja sanoisinko veltoempi, toisaalta se on vailla sitä sielun ja ruumiin läpäisevää *lämpöä*, jota olen tuntenut ollessani samanlaisessa kosketuksessa pojan kanssa: minulle kosketus naiseen on melkein fyysinen akti, johon olen alistunut velvollisuudesta tai päästäkseni eroon ylenmääräisestä siemennesteestä tai joutuessani joskus eläimellisen kiiman valtaan. Nyt olen siis ollut naimisissa kahdeksan vuotta, ja vaikka rakastamani pojan ruumiillinen läheisyys voi saada kaikki hermoni, myös sukuelinten alueella, jännittymään, houkuttelee yhdyntä naisen kanssa minua niin vähän, että minun on välistä lähes mahdotonta suorittaa aviovelvollisuuttani, sillä mikään ärsyke ei saa hermojeni terästymään. Melkein luulen, että voisin maata täysin alasti alastoman tytön kanssa, eikä minun olisi kovinkaan vaikeaa pysyä siveänä. Avioliitto on opettanut *minulle*, että yhdyntä naisen kanssa on minulle varsin vähäinen ja joka tapauksessa miltei vain ruumiillinen nautinto. Mutta tätä en tiennyt, ennen kuin olin naimisissa ollessani harjoittanut yhdyntää naisen kanssa, vaan luulin, koska kaikki miehet niin kiihkeästi siihen pyrkivät, että se olisi jotain todella tivaallista; ja siksi, kun sain sellaisia ajatuksia, mielikuvitukseni asetti minut *valveilla ollessani* yhteyteen naisen kanssa. Mutta unessa heittäydyin joka tapauksessa poikkeuksetta pojan käsivarsille, jonkun tuttavani, mutta usein jonkun, jota en koskaan *valveilla* ollut ajatellut rakastajanani.

Hyvät ystävät, olkaa armollisia ja miettikää tätä ominaisuutta! Unessa ihminen vaipuu omaan luonnolliseen tilaansa. Tämä taipumus poikiin on siis todellista luontoani. Se on kaukana vapaan ja tahdosta riippuvan elämäni alapuolella. Se on minussa yhtä pysyvää kuin toisessa miehessä taipumus naisiin.

Sanotteko, että olen saanut sen itsetyydytyksestä ja sodomiasta? Huomatkaa silloin, että tämä taipumukseni, ainakin vähiten kehittyneessä mutta nyt jälkikäteen melko selvässä muodossa, ilmeni jo yhdettätoista käydessäni, ja tämän synnin ensimmäiset tapaukset sattuivat ollessani seitsemäntoista. Olkoon, että ensimmäinen täysin *kehittynyt* rakkaustapaus poikaa kohtaan sattui myöhemmin, nimittäin juuri ollessani seitsemäntoista; mutta oli toisaalta luonnollista, että se tuli kehittyneeseen muotoonsa vasta sen jälkeen, kun itse olin tullut miehen ikään; toisaalta siihen mennessä oli sattunut vain *yksi ainoa* sodomitapaus ja sekin minun puoleltani odottamatta ja ilman rakkaudentunnetta sitä poikaa kohtaan, joka oli yllättänyt minut. Pidän siksi täysin epätodennäköisenä, että tämä ohimenevä tapaus olisi voinut saada minussa aikaan sellaisen luonteenominaisuuden, jota ei ennen ollut olemassa. (Eli vuoden 1853 viimeisinä kuukausina.) En myöskään usko, että nämä kaksi itsetyydytystapausta, joihin olin syyllistynyt ennen ensimmäistä kehittynyttä poikarakkauttani, olisivat voineet johtaa siihen. Lienee kiistämätöntä, että itsetyydytys on varsin yleistä nuorten poikien keskuudessa; miksi niin harvoista tulee minunlaisiani poikarakastajia, tarkoitan sellaisia, että he tuntevat todella palavaa rakkautta poikia eivätkä naisia kohtaan? Tapasin muutama kuukausi sitten nuoren 22-vuotiaan miehen, joka tunnusti minulle harrastaneensa onaniaa sylivauvasta asti, usein monta päivää peräkkäin. Kysyin häneltä, oliko hän koskaan ollut rakastunut poikaan, ja hän vastasi kielteisesti. Sitä vastoin hän sanoi mitä helpoimmin rakastuvansa tyttöihin. Sen vuoksi en usko, että itsetyydytys olisi kohdallani ollut missään syy-yhteydessä poikarakkauteen, vaikka olikin sukuviettiä ärsyttämällä antanut uutta puhtia jo aiemmin olemassa olleelle luonteensuuntaukselle. Sitä paitsi: jos sodomia — niissä harvoissa tapauksissa, joita koin ennen 23. ikävuottani — tai itsetyydytys olisivatkin saaneet aikaan poikarakkauden, niin seuraavan uskonnollisen siveyskauden olisi kai pitänyt

vähentää sitä: mutta *juuri tuona aikana* se vahvistui entisestään ja siitä tuli voima, joka loi sieluni historiaa. Samaten olisi avioliittoni pitänyt oletetussa tapauksessa vähentää taipumustani poikiin. On totta, että avioliiton uudet velvoitteet ja ennen kaikkea sen murheet tuntuivat lamauttavan minut joksikin aikaa, ja lisäksi uusi asema jo ulkoisesti piti pojat kaukana; mutta ei edes avioliittoni solmimisen jälkeen ole ollut aikaa, jolloin olisin voinut vapauttaa sydämeni nuorukaisen vallasta, vaikka aluksi olosuhteet pitivät heidät loitolla. Ja kun olosuhteet, joita en kyennyt muuttamaan, toivat sitten nuorukaisia lähelleni, taipumukseni purkautui voimalla, jonka aviolliset kokemukset moninkertaistivat. Kohdallani ovat siis sekä uskonto että avioliitto edistäneet tätä kehitystä, uskonto idealisoivan rakkaushaaveilun suuntaan ja avioliitto sen halun suuntaan, joka vaatii täydellistä, jopa ruumiillista yhdyntää. Aina avioliittooni asti olin nimittäin valtavin ponnistuksin onnistunut pitämään tunteeni niin eteerisellä tasolla, että minä — kuten päiväkirjamerkintäni osoittavat — *uskoin haaveilevani rakkaudesta, jolla ei ollut mitään tekemistä sukupuolisuhteen kanssa*. Nyt jälkikäteen näen kuitenkin varsin hyvin, etten pojissa ja nuorukaisissa rakastanut vain sukupuoletona enkeliä, vaan nimenomaan miehisyyteen kypsyvää ihmistä. Tässä illuusiassa minua piti se kuvitelma, että kaikessa sukupuolinautinnossa, myös aviollisessa, oli jotain saastaista ja syntistä. Raamatun sanat "äitini on minut synnissä siittänyt"³ käsitin siinä merkityksessä, että äidin synty *oli* juuri siinä, että hän oli siittänyt lapsen miehen kanssa. Arvelin, että avioliitto oli sallittu ihmiselle välttämättömänä myönnytyksenä "heidän sydämensä kovuuden vuoksi". Pidin silloin kovin syntisinä myös niitä sukupuolinautintoja poikien kanssa, jotka olin sallinut itselleni ennen avioliittoani, samoin kuin itsetyydytystä, minkä vuoksi olin jatkuvasti tilaisuuden tullen hakenut Jumalan anteeksiantoa aina toistuvalla verukkeella, että "en enää koskaan tekisi niin". Mutta siinä, että joutuu noin tuomitsemaan oman luontonsa vaatimukset, ei ollut minusta *silloin* mitään hirveän järkyttävää, koska luulin saastaisena samalla voivani tuomita *kaiken* sukupuolinautinnon, myös aviollisen. Samalla kun avioliitto lupasi minulle vapautusta *laisestani* saastaisuudesta, mistä olin iloinen, se uhkasi tehdä toisenlaisesta saastaisuudesta velvollisuuteni — ja puhtautta rakastava kun itse asiassa olin, tunsin syvää pelkoa näistä ajatuksista; ja kun ensi kertaa astuin huoneeseen, jossa vaimoni jo makasi aviovuoteella, koin suunnilleen samaa kuin jos näkisin oman kuolinvuoteeni. Ja vaikka olenkin hänen kanssaan useita kertoja tyydyttänyt puhtaasti ruumiillisen sukuviettini, ei *siihen liittynyt* minkäänlaista hellyydetunnetta. Hänen läheisyytensä aviovuoteessa vaikutti hermostoonikin niin luotaantyöntävästi, että makasin valveilla öisin ja kuuntelin jotenkin epämiellyttävän pelokkaana hänen hengitystään suunnilleen kuin vieressäni olisi maannut hirviö*, ja tämä siitäkkin huolimatta, että kun nioitin häntä mitä syvimmin ja olin vuosien mittaan kiintynyt veljellisesti. Muutaman kuukauden kuluttua minun oli vieläpä maattuamme illalla hetken yhdessä siirryttävä toiseen huoneeseen nukkumaan. Nukumme nyttemmin aina eri huoneissa sen jälkeen kun olemme jonkin aikaa evänneet samassa vuoteessa. Niin on paljon parempi, ja saan nukkua hyvin. Tämä kahdeksanvuotinen avioliitto on kuitenkin vakuuttanut minut siitä, että sukupuolinautinnosta huolehtimiseen ei tarvitse liittyä pienintäkään vääryyttä. Kuinka yhdyntä vaimoni kanssa muuten olisi voinut muuttua velvollisuudeksi? Mutta tämä ajatus on minulle murtanut sen padon, joka piti ennen avioliittoa rakkaudentunteeni miltei pelkästään eteerisissä ja sukupuolettomissa korkeuksissa — sikäli kun olin tietoinen niiden laadusta. Sukupuolisuus ei enää ollut minulle sinänsä saastaista. Mutta samalla myös ruumiillinen sukupuolivietti yhdistyi *tietoisesti* poika- ja nuorukaisrakkauden haavekuviiin. Minulle kävi monin tavoin selväksi, että ne olivat aina kuuluneet yhteen, vaikka olin kieltänyt sen itseltäni. *Muuan* merkki on se, että jopa siveimpinä aikoinanikin

3 Daav. ps., 51:7.

* Asia on sittemmin muuttunut vähitellen paljon paremmaksi ja antipatian tunne on täysin kadonnut, nyt kun minulla ei ole pienintäkään salaisuutta uskolliselta, verrattomalta vaimoltani.

sukupuolielimeni saattoivat kiihottua läheisestä kosketuksesta siihen, jota rakastin, esim. hänen suudellessaan minua.

Kesästä 1853 lähtien aina joulun 1859 asti olivat kaikki tytöt minulle aivan samantekeviä, kun välillä ajattelin lähellä olevaa tyttöä, täysin tietäen, että se tapahtui sukuvietin vuoksi, mutta vailla häivääkään tunteen ihanteellisuudesta. Joulun 1853 tienoilta rakastuin Ottoon ja myöhemmin pariin nuorukaiseen. Kukin sai osakseen parisen vuotta. Tunteeni oli nyt täysin kehittynyt: se oli todellista, hehkuvaa rakkautta. Jouluna 1859 yritin rakastua kauniiseen tyttöön. Se oli muutaman päivän pituinen kuvitteellinen mieltymys. Pian sen jälkeen olosuhteet saattoivat minut joka yö yhteen kahden pojan kanssa. Viettelin heidät molemmat: mutta eivät hekään voineet koskaan olla suutelematta ja hyväilemättä minua (jota silloin pidettiin kauniina) eivätkä kilpailematta, kumpi saa jakaa vuoteeni. Silloin en enää jaksanut vastustaa hehkuvaa intohimoa. Toista poikaa kohtaan tunsin todellista hellyyttää joka ilmaantui sukupuolintuntun mukana; ja vaikka en hyväksynytäkään mielestäni rikollista käytöstäni enkä siksi halunnut pitää tunteitani tuota poikaa kohtaan ensiarvoisina, niin kuitenkin suhteessani häneen oli niin paljon lämpöä, että se paikka, jossa makasimme yhdessä, on mielessäni vieläkin eräänlaisen sanomattoman sulon, olin miltei sanoa — vaikka sen on tunnettava pyhäinhäväisyykseltä — pyhyden hohteen ympäröimä. Nimittäin se, mikä on sielulle eikä pelkästään ruumiille sanomattoman ihanaa, sulautuu tunteissa pyhyteen. Vetoan tässä tapauksessa niiden kokemukseen, jotka voivat muistella todellisessa rakkaudessa nautittua luvallista sukupuolista kanssakäymistä. Eikö se ollutkin heille pyhä hetki, josta he saattoivat kiittää Jumalaa? Kun minä vuorostani toimin vastoin teoriaani oikeasta ja väärästä, sain jälkikäteen tunnontuskia, vaikkakin yllättävän lieviä ja petollisen ihanuuden sekaisia ajattellessani tapahtunutta. Samalla muuan nainen rakastui minuun ja paljasti tunteensa. Hän ei saanut vastakaikua, mutta jouduin näiden seikkojen johdosta eräänlaiseen hämmennykseen, josta halusin päästä eroon. Juuri silloin sain ajatuksen mennä kihloihin tytön kanssa, jonka tiesin pitäneen minusta lapsesta asti. En ollut nähnyt häntä muutamaan vuoteen: hän oli minulle muistoa ja mielikuvitusta. Tunsin häntä kohtaan vilpittömää ystävyyttä ja yritin uskotella itselleni rakastavani häntä, kirjoitin kosiokirjeen ja sain heti myöntymyksen. Se oli kevättä 1860. Kun vastaus tuli, en tuntenut erityistä iloa: vaivuin ikävään. On ilmeistä, että olin erehtynyt tunteistani: mutta aluksi en tahtonut myöntää sitä itselleni. Pian se kuitenkin kävi minulle selväksi. Silloin päätin, ettei ainakaan kukaan muu kuin minä tulisi onnettomaksi: päätin *teeskennellä* rakkautta läpi elämäni. Tämä päätös oli hirveä, mutta pidin sitä velvollisuutenani. Toteutin sitä kiinteän kirjeenvaihdon kautta ja muutaman viikon yhdessäololla kesällä 1861. Kihlauksella ei edes alussa ollut sitä suojaavaa vaikutusta, jota olin ajanut takaa: makasin poikaystäväni kanssa kuin ennenkin. Vasta ulkonainen ero teki lopun siitä: halusin eroa myös siitä syystä. Sitten haaveilin ystävydestä ja pysyttelin ihanteellisuuden sfääreissä. Kun olin suorittanut akateemisen tutkintoni ja saanut aikaa tulla järkiini, valheellinen asenteeni kihlattuani kohtaan kävi sietämättömäksi. Lopetin suhteen uudenvuoden 1863 tienoilla. Tämä jaloluontoinen tyttö suri syvästi, mutta antoi minulle siunauksensa.

Olen joskus uskonut, että epäonnistunut kihlaukseni on oleellisesti vaikuttanut siihen suuntautumiseen, joka saa minut rakastamaan poikia, ja olen muutaman kerran maininnut siitä päiväkirjassanikin. Siinä olen erehtynyt perusteellisesti. Poikarakkaus oli täysin valmis *ennen* kihlautumistani. Ja kun pääsin vapaaksi, rakkautta janoava sydämeni etsi heti pojan.

Kaksi kertaa, kesällä 1862 ja 1865, olen tuntenut mainittavaa kiinnostusta tyttöjä kohtaan. Olen päiväkirjoissani kutsunut toista Aletheeksi, toista Hermioneeksi⁴. Alethen näin muutaman minuutin ajan ja Hermionea muutaman tunnin. Molemmilla kerroilla se oli silkkaa kuviteltua rakkautta, joka johtui yrityksestä edes kerran elämässä tulla mui-

4 Alethe. Emilie (Emmy) Elizabeth Hallencreutz, os. Dickson (s. 1847), Robert ja William Dicksonin sisar. - Hermione. Maria Cecilia Murray, os. Andrén (s. 1851).

den nuorten miesten kaltaiseksi; sitä helpotti se, että olin samalla rakastunut heidän veljiinsä. Fantasiarakkaus sai alkunsa tyttöjen veljistä, ja heihin se kilpistyi: veljet pitivät pintansa. Itse asiassa rakastin heitä heidän sisartensa kautta.

Kun kuulin hylätyn morsiameni syvästä surusta, en halunnut kenenkään kärsivän takiani ja päätin, että mikäli se häntä jotenkin lohduttaisi, tarjoaisin hänelle uudestaan kättäni, mutta selvittäen perusteellisesti, ettei tämä tarjous toisi mukanaan rakkautta. Tarjous sai kiitollisen vastaanoton. Tämä tapahtui luullakseni 1864. Morsiameni sanoi olevansa onnellinen, ja minä olin iloinen, että asemani oli selvä.

Ollessani 31:n vanha jouduin Tukholmassa hotellissa samaan huoneeseen 16-vuotiaan pojan kanssa, luonnollisesti ennestään tutun. Olimme jo käyneet nukkumaan vuoteisiimme, kun hän nousi ylös ja suuteli otsaani seisten vuoteeni päällä. Sitten hän istuutui sängynreunalle, ja lopuksi kävi niin, että hän ryömi viereeni peitteen alle ja syleili minua intohimoisesti. Molemminpuolinen kosketus kävi vihdoin mahdollisimman läheiseksi: keskeytin sen ennen kuin odotettavissa oleva teko oli tehty. Kolme kuukautta myöhemmin teko kuitenkin vietiin loppuun Uppsalassa. Jouduin sitten ahdistuksen valtaan — puoleltani mukana ei ollut todellista rakkautta — ja vannotin poikaa, ettei tällaista enää tapahtuisi. Itsekin vannoin samanlaisen valan. Tämä vala ei kuitenkaan pitänyt kauan. Se rikottiin, ja pitkän aikaa sukupuolisuhteemme uudistui kerta toisensa jälkeen, pitemmin tai lyhemmin välein. Tämä poika rakastui minuun kovasti, ei kuitenkaan niin, että olisin antanut hänelle korkeimman rakkauteni: se kuului silloin toiselle pojalle ja myöhemmin eräälle opiskelijalle. Poika jakoi minun kanssani sukupuolinautinnon salaiset ilot, syleili ja suuteli minua intohimoisesti, ja luulen, että hän se loppujen lopuksi eniten haki houkuttelevia tilaisuuksia. Hän sanoi haluavansa heti päästä kanssani naimisiin, mikäli se olisi mahdollista.

Pidin näitä nautintoja tuolloin kuitenkin perin saastaisina ja halusin päästä niistä eroon. Odotin vapautusta tulevalta avioliitolta. Arvelin avioliiton muuttavan minut toisten miesten kaltaiseksi.

Ennen astumistani aviosäätyyn minun oli käytävä läpi parisen kuukautta kestävä hengellinen verikaste. Päiväkirjani tuolta ajalta, 1870–71, kuvailee hirveitä kärsimyksiäni. Rakastin silloin intohimoisesti mutta eteerisesti muuatta 25-vuotiasta ylioppilasta. Horjuin sisimmässäni epäillen, onko oikein mennä naimisiin ilman rakkautta, ja kauhistuin ajatusta, että tuottaisin kihlatulleni uutta tuskaa. Lisäksi kammosin sietämättömästi itse avioliittoa. Odotin siltä luontoni muuttumista: mutta tätä muuttumista pelkäsin kaikkein eniten. Se oli tunne-elämäni paljon pahempaa kuin kuolema. Tunsin, että ellen muuttuisi, avioliitosta tulisi minulle samaa kuin tavalliselle miehelle koko elämän kestävä aviosuhde miehen kanssa. En tiennyt silloin, että tämä jälkimmäinen vaihtoehto toteutuisi: uskoin pikemminkin edelliseen. Mutta sieluni heilui näiden kahden vaihtoehtojen välillä: erilaisten henkisten kuolemien ja joskus esiin pulpahtavan toivon välillä, toivon, että kihlattuni uhraus vapauttaisi minut. Hänen kanssaanhan en voinut neuvotella; se olisi ollut samaa kuin kihlauksen purkaminen. Kysyin neuvoa eräältä papilta: hän neuvoi minua pitämään lupaukseni, ja omatuntoni myöntyi siihen. Kestin koetuksen ja menin avioon.

Tästä uskollisuudestani olen saanut kaiken sen palkinnon, mitä luontoni on voinut ottaa vastaan. Vaimostani on tullut uskollinen ja uhrautuvainen ystäväni. Hänen rakkautensa minuun ei tunne mitään rajoja, eikä hän pyydä vastalahjaksi mitään muuta tunnetta kuin sen, mitä voin antaa. Hän ei sano kärsivänsä poikarakkaudestani, kunhan se vain ei vääristy orgioiksi. Hän sanoo olevansa niin onnellinen, ettei osaa toivoa mitään lisää, ellei sitten parempia tuloja, jottei minun tarvitsisi rasittaa itseäni liikaa. Kuluneiden vuosien aikana emme koskaan ole sanoneet toisillemme ainoatakaan pahaa sanaa. Meidän molemmat pikkupoikamme ovat kauniita ja kilttejä, ja heillä näyttää olevan helppoa. Kaikki tämä on Jumalan runsasta siunausta; ja minun on sanottava, että kun nyt kerran olin päättänyt mennä naimisiin, en olisi voinut valita parempaa puolisoa. En olisi halun-

nut liittää kohtaloani yhteenkään muuhun naiseen koko maailmassa. Hän on hyvyyden ihme.

Ja silti olen kiittämätön, voinenkohan koskaan olla täysin onnellinen? Polttava rakkaudentarve kalvaa minua. Se suuntautuu yksinomaan ja jatkuvasti poikiin ja nuoriin miehiin eikä saa mitään tyydytystä. Nuorempana vetosin vahvasti ikäisiini poikiin ja miehiin. Olin hyvin rakastettu. Tiedän, että monikin nuorukainen on ollut todella rakastunut minuun. Jotain tuosta magneettisesta vetovoimasta on minulla vielä neljänkymmenkahden iässäkin. Sanotaan, että olemuksessani on jotain poikamaista: "hän on", sanotaan, "kuin suuri poika." Uppsalalainen kaunis 21-vuotias nuorukainen syleilee ja suutelee minua ja sivelee poskeani, toinen taas syleilee minua ja silittää käsiäni miltei kiduttavalla intohimolla. Tämä jälkimmäinen on myös sanonut minulle, että hänen tunteeseensa minua kohtaan sekoittuu himoa, jota hän yrittää karkoittaa. Katedraalikoulun pojat pitävät minusta: muutama heistä antaa silmiensä kiinnittyä magneetin tavoin katseeseeni. Tunnen niin hyvin tuon katseen, johon ikään kuin hukkuu: se on rakkauden enne. Moni nuorukainen aloittaa kirjeensä minulle puhuttelulla: rakas lehtori! Kuusitoista vuotta sitten muuan 18-vuotias poika sanoi minulle, että minua ympäröi maaginen piiri, josta kukaan ei pääse pois, kun on siihen joutunut. Tästä piiristä on vielä jotain jäljellä. Sen selittämiseen eivät riitä ne kiitettävät ominaisuudet, joita minulla saattaa olla: minun oma salattu, sydämen syvyyksiin ahdistettu rakkauteni se alitajuisesti vetää puoleensa nuoria. Mutta kun he ovat näin päässeet lähelleni, enkä voi pyrkiä voittamaan heitä täysin itselleni, niin silloin olen murtumaisillani: sydämeni laajenee ja on haljeta.

Suurin kärsimykseni ei kuitenkaan ole se, että rakkaudentarpeeni jää tyydyttämättä. Voinhan tulla toimeen ilmankin. Suurin kärsimykseni on se, että *huomaan olevani ristiriidassa koko maailman, koko kristillisen kulttuurin kanssa sen tuntee vuoksi, johon on sulautunut kaikki mikä sielussani ja ruumiissani on lämmintä ja ihanaa*. Se on niin hirveää ja sietämätöntä, etten löydä sanoja sen ilmaisemiseen. Ja luontoni on minulle yhtä väistämätön kuin naisia rakastavallekin.

Mitä tekisitte sellaisille ihmisille? Voisitteko muuttaa heidän luontoaan? Jotkut ovat kenties naisia ja poikia rakastavan välillä, ja ehkä voisitte kasvattaa heidät ensin mainituiksi. Mutta mitä teette kaltaisilleni? Minulla on ollut hurskas lapsuus ja nuoruus, uskonnollinen mieli, vahva rakkaus kaikkeen puhtaaseen, perusteellinen sivistys, jaloja ystäviä, työteliäisyyttä ja todella suuri velvollisuudentunto, olen ollut jatkuvasti naisten rakkauden kohde, minulla on hyvyydessään ja uskollisuudessaan verraton puoliso, minulla on milloin tahansa mahdollisuus tyydyttää sukupuoliviettini ns. luonnollisella tavalla — ja kaikesta tästä on kehkeytynyt se, mikä nyt olen: mies, jota kalvaa kaipuu *luontonsa mukaisiin rakkaudentuntoihin*, siis miehen kanssa. Toden totta: on olemassa voima, joka voi kiduttaa minut hitaasti kuoliaaksi tai hulluksi; mutta sellaista voimaa ei ole olemassa, joka voisi muuttaa tai hävittää tämän luontoni.

Jos nyt tai tulevaisuudessa menettäisin järkeni, mitä silloin tekisitte? Ehkä *silloin* lähettäisitte halattavakseni nuorukaisen? Niin, todellakin, se saattaisi auttaa: luulenpa melkein niin. Mutta mikä nuorukainen tahtoisii jäädä hullun seuraan? Ja te lääkärit, jotka terveyden nimessä määrääte nuoret miehet huorien luo, jottei heidän luontonsa täysin tuhoutuisi, eikö teidän tulisi olla kyllin johdonmukaisia määrätäkseen minun luonnolleni pojan?

Sanotte, että se, mitä haluan, on *luonnotonta*. Tiedän, että sitä kutsutaan *niin*. Sitä kutsutaan niin, koska se sotii *enemmistön* luontoa vastaan. Mutta *minun* luontoni *vaatii* sitä. Mutta eikö *minun* luontoni tulisi olla määräävää kun *minusta* kerran on kysymys? Oletan luonnollisesti löytäväni nuorukaisen, josta on ihanaa tehdä minulle mieliksi. Sellaisia on kyllä olemassa: olenhan löytänyt heitä ennenkin. En haluaisi mistään hinnasta pakottaa ketään, minä, joka huudan vapautta itselleni.

Itse asiassa mikään muu ei ole luonnotonta kuin se, mikä ei luonnon lakien mukaan voi tapahtua. Jokaisessa muussa mielessä luonnotonta on se, mitä teidän nähdäk-

senne ei *pitäisi* tapahtua. Mutta olen varsin usein itse kokenut, että se, mitä haluan, voi luonnon lakien mukaan tapahtua: luulen satojen poikaparien ympäri maailmaa todistavan sen joka yö. On toinen kysymys, onko sen koskaan *tapahduttava*.

Mutta sehän on *rumaa*? Varsin mahdollista: mutta *teistä*. Te varmaan luulette, että ns. luonnollinen yhdyntä on perin ihanaa muusta kuin siitä, joka juuri nauttii siitä? Miksi sitä ei muuten esitetä näyttämöllä? Ja sitä paitsi: onko vatsan tyhjentäminen kaunista; ellei ole, niin miksi sitä ei siis ole kielletty?

Mutta onhan sellainen sukupuolinautinto *tarkoituksetonta*? Mikä on sukupuolinautinnon tarkoitus? Suvun jatkaminenko? Se on tarkoituksen *yksi* puoli *joissain* tapauksissa, mutta ei *lainkaan* tarkoitus *kaikille*. Muutenhan jokainen yhdyntä iäkkään naisen kanssa olisi tarkoitukseton, samoin kuin yhdyntä raskaana olevan kanssa. Kysytäköön aviomiehiltä, suostuvatko he moiseen. Jos se olisi sallittua, niin kuin toivoisin, niin väestönlisäyksestä tulisi silti pidettyä huoli. Miesten suuri enemmistö pysyisi kaikkina aikoina naisia rakastavina. Kreikan kansa ei tuhoutunut hedelmällisten yhdyntöjen puutteeseen.

Mutta sehän on *vaarallista terveydelle*? Kaikki sukupuolinautinto heikentää hetkellisesti. Ja kaikki *kohtuuton* sukupuolinautinto heikentää. En suosittelen mitään kohtuutonta nautintoa. Jos tavallinen mies luontonsa mukaisesti palaa halusta ns. luonnolliseen yhdyntään, minkä luulette silloin olevan hänen terveydelleen edullisempaa: senkö, että häneltä evätään mahdollisuus yhdyntään, vai sen, että hänet joko pakotetaan ehdottomaan pidättyväisyyteen tai elämään sodomiassa ilman rakkautta? Olkaa siis oikeudenmukaisia ja tietäkää, että *minun* luonnolleni on naisen kanssa oleminen samaa kuin tavalliselle miehelle sodomia: sukuvietin tyydyttäminen tavalla, joka vapauttaa hetkellisesti vain puhtaasti ruumiillisesta tarpeesta ja jättää koko psyykkisen puolen koskematta. — Ja mitä tulee siihen nuorukaiseen, joka ryhtyisi suhteeseen kanssani, niin tietenkään kysymykseen ei tulisi kukaan muu kuin sellainen, jolla on sama taipumus; joka olisi fyysisesti niin kehittynyt, että voisi vahingotta kestää kohtuullisen sukupuolinautinnon, tai sellainen, joka muussa tapauksessa harrastaisi itsesaastutusta. Antakaa minulle 21-vuotias: tunnen erään, joka ottaisi minut vastaan ilolla. En myöskään usko, että jos yleinen mielipide olisi erilainen kuin nyt, hänellä olisi erityisen pitkä matka siitä, että hän suutelee minua suulle ja silittää poskeani, kuten nyt, siihen, että antaisi minulle myös muuta, mitä haluan.

Mutta sehän olisi väärin? — Niin, se on suuri kysymys. Tämä kysymys on hirveä. Puhun tässä tuskaa ja pelkoa tuntien, sillä minut on kasvatettu pitämään sitä vääränä.

Jos on Jumalan tahto, että sellaista ei saa koskaan tapahtua, silloin se on väärin; silloin olen väärässä. Antakoon Jumala silloin rajattomassa armossaan minulle anteeksi tämän puheen, joka on siinä tapauksessa kauhea synti, ja estäköön sen vaikutukset muihin! En nimittäin puhu varsinaisesti omasta puolestani. *Minusta* se ei ollut oikein, kun tein sen, sillä pidin sitä vääränä ja tein sen siis omatunto soimaten. *Minusta* se ei olisi oikein nytkään, vaikka en pidäkään sitä vääränä kaikissa oloissa, sillä nyt olen vakaasti aviossa ja siten sidottu naiselle antamaani lupaukseen. Ei, en halua pestä käsiäni, vapauttaa *itseäni*. Olen lopun ikääni mennyttä miestä. *Minulla* ei ole jäljellä muuta kuin että riudun sisäisessä palossani tai parhaassa tapauksessa unohdan asian jossain määrin. Mutta säälin kaltaisiani loputtomasti. Tiedän, että heitä on ja tulee yhä lisää sitä mukaa kun sivistystaso nousee. Uskoakseni tämä suuntautuminen näet syntyy tietyn harkitsevuuden ihanteen myötä, ja luullen, että hyvinkoulutettujen vanhempien lapset saavat helpommin syntymässään taipumuksen harkitsevuuteen kuin vähemmän sivistyneen ajan lapset. On varmaa, että verrattuna aivan sivistymättömän taustan omaavaan normaaliin lapseen sivistyneen taustan omaavalla normaalilla lapsella on paljon helpompi ja lyhempi matka kulttuurin huipulle, vaikka molemmilla olisi syntymästään asti samanlainen virikeympäristö, edellyttäen kuitenkin, että lapsi ei ole etäänäntynyt niin kauas luonnollisuudesta, että tarvittava voima on kulunut loppuun. Tällä on tiettyä merkitystä sille,

mistä nyt puhun. Jos kansan sivistyksen nousu johtaisi kaltaisteni joukon lisääntymiseen, niin tiedän hyvin, että vastustajani sanoisivat, että tämä sivistys on silloin vääristynyt ja luonnotonta. Siksi muistutan jälleen siitä, että koska luonnoton ei saa tarkoittaa "mahdotonta", niin se ei koskaan voi tulla tarkoittamaan muuta kuin sitä, mikä tietystä näkökannasta tuomitaan *sopimattomaksi*, vaikka se voi tapahtua. Sellaisen tuomion voima riippuu näkökannan voimasta. Pidettäköön huoli, ettei yleispäteväksi julisteta sellaista lakia, joka on voimassa vain tietyin ehdoin. Pidettäköön huoli, ettei julisteta yleispäteväksi — kaikkia koskevaksi — laiksi Mooseksen sianlihan syöntikieltoa⁵ tai — kun puheena ovat vain naiset — Paavalin käskyä, ettei nainen saa rukoilla paljain päin, vaan että hänellä on oltava "päässään vallanalaisuuden merkki"⁶ enkelien takia. Seuraavaksi muistutan siitä, että se, mitä kutsumme *luonnottomaksi*, on, kun se joka tapauksessa on *todellista*, vain muoto, johon *luonto* on pakotettu verhoutumaan joissain oloissa. Esimerkiksi puu on kasvanut luonnottomasti, kun se on estynyt kasvamasta tavallisiin muotoihin. Hyvät ystävät, toinen muoto on tavallinen ja toinen epätavallinen, toinen on luonnon tuote *tavallisissa* oloissa, toinen täsmälleen yhtä paljon luonnon tuote *epätavallisissa* oloissa. Tarkoittamastanne ns. luonnottomuudesta ei luonto tässä tapauksessa tiedä yhtään mitään: se yrittää pitää puolensa, edistää pyrkimyksiään, niillä ehdoilla, jotka ovat olemassa, ja juuri se on siitä luonnollista. Mutta te kutsutte sitä luonnottomaksi, koska se on epätavallista. Ja jos nyt saisitte päähänne sanoa puulle, joka esimerkiksi pyrkinessään ylös törmää kallionkielekkeeseen: "Sinun on kasvettava suoraan ylöspäin kuten kaikki luonnollisen näköiset puut eikä väännytävä sivuun: sinun on kasvettava suoraan tai olla kasvamatta ollenkaan" — silloin se puu, jos se voisi vastata teille, sanoisi: vasta nyt tulee todella luonnotonta: sitä olette te vaatimuksinne. Käsittäkää tämä, veljet: jokainen kaltaiseni on sukupuolisuudessaan sellainen puu. Hän voi ryhtyä rakastamaan naisia yhtä vähän kuin puu voi kasvaa kallion läpi, jos siinä ei ole halkeamaa. Niin kauan kuin hänellä on elävä sukuvietti, hän voi yhtä vähän lakata kaipaamasta omaa rakkauttaan kuin puu voi lakata kasvamasta sivuun, kun se ei voi kasvaa suoraan. Jos ajattelette puuta, elävää ja tuntevaa, jonka kasvun haluatte estää mahtikäskyllä, niin saatte aavistuksen minun ja kaltaisteni tuskasta. Uskotteko todella, että tuomitessanne minut ja kaltaiseni puhutte Jumalan nimessä? Piinalla ja väkivallalla on raja, jota mitään mikään kärsimys ei ylitä, vaan sisin nousee vastarintaan. Olen joutunut tälle rajalle 25-vuotisen getsemanenkärsimykseni kautta. Vereni jokainen pisara protestoi. Mutta eikö minun pitäisi sanoa: tapahtukoon Jumalan tahto? Totisesti; mutta en saata uskoa, että se on Jumalan tahto. Voi olla Jumalan tahto, että minun on tyhjennettävä tämä kauhun kalkki: mutta jos hän antaa yhden *kärsiä* näin paljon, sen täytyy tapahtua toisten pelastamiseksi. Minun on puhuttava: minun on huudettava haudasta armoa veljilleni.

Myöntänne ihmisen oikeuksiin tai ainakin hänen tarpeisiinsa kuuluvan, että hän saa tyydyttää sukuviettinsä todellisessa rakkaudessa eikä vain eläimellisessä kiima-aktisissa. Tässä olemme kaltaisia. Tavalliset miehet! Asettukaa toiselle puolelle: minä ja kaltaiseni ovat toisella. Jokaiselle teistä sanoo laki: "Valitse kumppaniksesi sukupuolinnautintoon kuka tahansa maailman miljoonista ihmisistä, joita voit rakastaa, poikkeuksena ainoastaan muutamat lähisukulaiset; jokaiselle tällaiselle liitolle annan siunaukseni, kunhan vain joitakin muodollisuuksia noudatetaan." Mutta jokaiselle meistä sama kuuluu: "Valitse kumppaniksesi sukupuolinnautintoon kuka tahansa maailman miljoonista ihmisistä, poikkeuksena ainoastaan muutamat lähisukulaiset, ja *poikkeuksena jokainen, jota voit rakastaa*: jokaisen todellisen rakkaussuhteesi julistan kirotuksi. - - -"

Jos tässä laissa on oikeutta, jos tässä laissa on hiventäkään armoa, niin Jumalaa

5 3 Moos. 11:7, 8

6 1 Kor 11:5, 10

ei ole olemassa. Ainakin minulta hänen jalanjälkensä ovat haihtuneet loputtomaan yöhön.

Mooses, Paavali! Se, mitä olette sanoneet⁷, merkitsee tuon lain hyväksymistä, ja teitä on sitten koko kristikunta toistanut. Oletteko saaneet Jumalalta valtuudet julistaa se laki yleispäteväksi? *Tässä asetan teidät Jumalan tuomion eteen: vetoan teistä Jumalalle!*

Mutta "laista ei katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto"⁸. Tunnustan, että en ymmärrä sitä, jos nämä sanat otetaan kirjaimellisesti. Mutta tiedän, että Mooseksen laista on paljon kadonnut sen pyrkiessä yleispäteväksi: esimerkiksi laki sianlihaa vastaan, jonka vuoksi vanhurskaat juutalaiset menivät kuolemaan. Moni Paavalin laki on myös kadonnut: hurskas nainen voi nykyään rukoilla avopäin. Samoin voi saman sukupuolen keskeisen seksuaalirikankäymisen kieltävä laki joissain oloissa menettää voimansa.

Se, mitä voin tehdä Jumalaa kiittäen ja vahingoittamatta lähimmäiseni ruumista tai sielua, on minulle luvallista. Olen vakuuttunut, että mikäli en olisi naimisissa naisen kanssa ja jos minua todella rakastaisi nuorukainen, joka tahtois solmia kanssani haluamani liiton, *niin vois in ottaa sen Jumalan lahjana.* Mitä mahdolliseen ruumiin vahingoittamiseen tulee, niin siitä on puhuttu jo aiemmin. Mitä taas tulee rakastetun sieluun, niin varmaan on olemassa ihminen, joka on kanssani samaa mieltä ja ottaisi asian Jumalan lahjana nauttiakseen siitä kiitollisuudella. Tosin hän ei voi tehdä niin, jos hän pitää Mooseksen sanoja pätevinä aina ja kaikkialla: "Se on Herran kauhistus". Mutta onko kristinopin hengen mukaista uskoa, että Jumalaa miellyttävät tietyt ulkoiset toimet, esimerkiksi ne, joita tapahtuu miehen ja naisen yhdynnässä, mutta että toiset teot olisivat hänestä vastenmielisiä, esimerkiksi ne, joita tapahtuisi minun ja rakastettuni välillä? Jumalalle on ratkaisevaa vain se *mielentila*, missä teot tehdään. Minulla tämä sieluntila voisi hyvin olla lämmin kiitollisuus Jumalalle, että hän tyydyttää tarpeeni, joka on juurtunut sieluuni yhtä syväälle kuin ravinnon- ja juomantarve ruumiiseeni.

Tarkoitukseni ei suinkaan ole, että tällainen liitto voitaisiin solmia tai purkaa *keytymielisesti*. Olkoon asia niin kuin se on nyt aviopuolisoiden välillä, uskollisuuden pyhä liitto*. Jos suhteesta kuitenkin tulee jommallekummalle osapuolelle auttamattoman *onneton*, niin se tulisi voida purkaa: silloin on voitava purkaa myös tavallinen avioliitto. Tämänlaatuiset suhteet saattaisivat purkautua useammin kuin tavalliset avioliitot, sillä kuvittelisin, että moni saisi suhteen jatkuessa tietääkin rakastavansa naisia — jotkut ovat nimittäin näissä asioissa horjuvia, kun taas toiset ovat selvillä jo varhain — mutta se ei periaatteessa merkitse mitään, sillä miksi ei tällaista suhdetta voisi purkaa, kun tavallisen avioliiton voi? Suurempi purkamishelpous, joka kyseisessä suhteessa saattaisi olla tarpeen vaatima, saa oikeutuksen myös siitä, että erosta ei jäisi kärsimään lapsia eikä mitään taloudellisia vaikeuksia pääsisi syntymään. Kumpikin osapuoli voisi nimittäin pitää oman taloutensa: he ainoastaan asuisivat yhdessä, jos tahtoisivat. Sen, että yhdessäasuminen ei tietyissä tapauksissa olisi mahdollista, jos molemmilla on erilainen toimintapiiri, ei tarvitse olla periaatteellisena esteenä, yhtä vähän kuin merimiestä kielletään menemästä naimisiin siksi, että hänen on oltava vuosikausia vaimostaan erossa. Jos joku silti haluaisi valita tavallisen avioliiton, niin hänellä olisi siihen täysi vapaus; puhun vain siitä, minkä tulee olla sallittua. Voisi väittää vastaan, että henkilön, joka on ollut tuollaisessa suhteessa, olisi varsin vaikeaa löytää halukas kumppani. Se johtuisi hä-

7 3 Moos. 18:22, 20:13; Room. 1:24, 27, 32

8 Matt. 5:18.

* Tarkoitus on siis, että se olisi todellinen avioliitto, "ideaalitan purkamaton". Vaikka haaveellinen hellyyssi vuosien kuluttua muuttuisikin viileämmäksi ystävyudeksi ja sukupuolinen kanssakäyminen lakkaisi, niin olisi parempi saada muutama vuosi nauttia rakkauden täyttävää onnea kuin olla sitä vailla koko ikänsä, ja tämän onnen muisto olisi aina lujana yhdessäsiteenä. Kummankin sopimuspuolen tulisi luonnollisesti keskinäisen rakkauden vuoksi olla suunnilleen samanikäisiä — noin 21–25-vuotiaita — ja ainakin toistensa mielestä suurin piirtein samassa asemassa.

peästä. Mutta näitä suhteita ei leimaisi mikään häpeä, jos niitä pidettäisiin luvallisina: suosittelen niitä vain sillä edellytyksellä, että ne olisivat moraalisesti oikeutettuja.

Te viisaat miehet, jotka nyt laaditte lakeja enemmistön luonnon mukaisesti ja kuvittelette, että vähemmistön luonto on luonnoton ja jumalaton — mitä ette vapaaehtoisesti anna, otetaan ilman teidän lupaanne. Niin käy aina, kun ihmisluontoa kohtaan tehdään väkivaltaa. Sitä ei hävitä mikään laki. Oletan, ettei kulu yötäkään ilman että teidän lakianne jossain maailman kolkassa rikotaan. Tunnustan, että iloitsen siitä tietyissä mielessä, iloitsen lämpimästi, toisaalta koska siten tunnen itseni vähemmän yksinäiseksi, toisaalta koska vihaan sanoinkuvaamattomasti tätä pyövelinlakia, jonka typeryys esittää Jumalan lakina. — Miksi itse pidätyin rikkomasta lakianne? — Koska minua sitovat avioliiton siteet ja koska en halua houkutella ketään tekemään sitä, mitä pitää vääränä. Mutta ajatelkaa, jos *meillä* olisi valta ja halu *säätää koko maailmalle yleinen avioliittokiello, miltä teistä silloin tuntuisi?* — *Teidän asemanne olisi silloin sama kuin meidän nyt. Eikö sitä sietäisi pohtia?* - - -

Sanotte vetoavanne *luontoon*. Luonto antaa teille kaksi vastausta: enemmistön ja vähemmistön vastauksen; kumpi on oikeassa? Uskotteko, että oikea ja väärä päätetään äänten enemmistöllä? — Tarkoitamme, sanotte, *alkuperäistä* luontoa. Se valmistaa vaihikkaa edellytyksiä tulevalle sukupuolielämälle: sen, mihin suuntaan sitä *käytetään*, se jättää täysin tulevien olosuhteiden määrättäväksi, samoin kuin sille on samantekevää, kehittykö sen valmistama siemen muhevassa mullassa vai kuivuuko se kalliolla.

Vetoatte *omaantuntoon*. Sekin vaihtelee valtavasti. Luuletteko, että ne juutalaiset, jotka kärsivät marttyyrikuoleman Antiokus Epifaneen⁹ aikana, olisivat voineet syödä sianlihaa ilman tunnonvaivoja? Mutta te syötte läskiä hyvällä omallatunnolla.

Vetoatte *Raamattuun*. Hyvä, rakastan Raamattua enemmän kuin useimmat niistä, jotka rakastavat naisia: mutta sen *täyteen erehtymättömyyteen* en usko, ja rehellisesti sanoen, eivät edes kaikki teistä. Mutta te vetoatte siihen, silloin kun se sopii teidän etukäteen määrättyihin tarkoituksiinne. Minä taas vetoan voimaan, joka selviää uskosta Raamatun virheettömyyteen, Mooseksen ja Paavalin virheettömyyteen: vetoan kärsivän ihmisydämeen ehdottomiin vaatimuksiin.

Sanotte minulle: sääli, että sinulla on sellainen luonne, sellaiset taipumukset. Mutta kerrotaan, että on ihmisiä, joilla on varaselin: heidän varastamisentarpeensa on parantumaton: olisiko meidän silloin laadittava varkauden salliva laki? — Vastaan: on kaksi valtavaa eroa niiden himojen välillä, joista puhun, ja sen, jonka mainitsette. Minun himoni sisältyy rajattomaan rakkauteen, joka on ottanut omakseen kaiken, mitä sielussani on puhdasta, suloista ja ylevää; onko varastamisen himo samanlaista? Edelleen: haluni saa tyydytyksen vain siinä tapauksessa, että kehittynyt vapaa tahto suostuu antamaan minulle haluamani; onko varastamisen halun kanssa samoin? Oletan, että varastaminen *sellaisella* edellytyksellä olisi sulaa mahdottomuutta.

Sanotte ehkä: haluat varastaa naisilta, joista monet jo nyt jääneet naimattomiksi ja jotka saisivat vielä vähemmän miehiä, jos lakisi toteutettaisiin. — Vastaan: ensinnäkin vain harvat poikia rakastavat miehet ovat nyt naimisissa: arvelen, että he jäävät useimmiten vanhoiksipojiksi. Ja toiseksi: mitä miehiä olen varastanut naisilta? Niitä, jotka eivät *rakasta* heitä. Ovatko he niin huolissaan siitä? Mutta olkoon, että naiset lakini voimasta menettävät joukon nuorukaisia, koska nämä rakastavat miehiä, ja heistä kehittyvät poikarakastajia — rakkauden maailmassa kilpailun on oltava vapaata: kilpailkoon tyttö pojan kanssa. Ja jos olisi oikeus kieltää tietyt rakkaussuhteet, jotta mahdollisimman moni nainen pääsisi naimisiin, niin silloin pitäisi kieltää naisia menemästä naimisiin, koska miehiä on vähemmän kuin naisia: olisi nimittäin kohtuullisempaa, että kaksi naista saisi mennä naimisiin kumpikin kerran kuin että toinen menee naimisiin kahdesti eikä toinen kertaakaan. Mutta sellainen kiello olisi henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa.

⁹ Antiokhos Epifanes, Syyrian kuningas vuosina 175-163 e.Kr., sai julmuudellaan aikaan juutalaisten makkabealaiskapinan. Ks. 2 Mak. 7

Lopuksi haluan mainita, että kun olen joskus kirjoituksissani tulkinut rakkauden tunnetta, olen voinut tehdä sen vain sysäämällä ääneni syrjään *edustamani* rakkauden lajin, vaikka olen *lukijoiden vuoksi* käyttänyt naisen allekirjoitusta enkä miehen. Sama koskee myös joitain runoelmiani.

Minun on myös tunnustettava, että *klassiset opintoni* eivät ole aiheuttaneet minussa tätä sielullista suuntautumista. Se oli muodostunut jo kauan, ennen kuin kiinnitin huomioni niihin poikarakkauden ilmauksiin tai kuvauksiin, joita esiintyy klassisissa kirjoituksissa. Vasta ollessani 24 tai 25 aloin panna näitä ilmauksia merkille ja etsiä niitä esimerkiksi Platonilta.

Olen kuvannut luullakseni asemiani vilpittömästi. Päiväkirjani sisältävät yksityiskohtia katkeran elämäni varrelta. Lahjoitan ne todennäköisesti Uppsalan yliopiston kirjastolle. Sen, mitä olen näin esittänyt, pitäisi kiinnostaa psykologeja ja lääkäreitä.

Tämän elokuussa 1879 laatimani kirjoitelman lahjoitan Uppsalan lääketieteelliselle tiedekunnalle. Luulen, että tieteellisesti sivistyneen lääkärin on voitava ajatella verrattain ennakkoluulottomasti. (Kirjoitelmaa ei saa julkistaa ennen vaimoni ja lasteni kuolemaa. Muuten he joutuisivat kärsimään siitä. Mutta heidän kuolemansa jälkeen on painava *toiveeni*, että sen sisältö julkaistaan jossain muodossa*, *eikä* nimeäni jätetä siinä yhteydessä mainitsematta. Minun on kyllin kauan ollut teeskenneltävä olevani samanlainen kuin muut: ainakin kuolemani jälkeen haluan esiintyä avoimesti. Annan maineeni mennä ja vedän päälleni monien vihat ja kirouksen. En voi välttää sitä. *Joku taas saattaisi rakastaa minua sen vuoksi paljon enemmän.*)

Mikäli menetän järkeni ennen kuolemaani, toivon, että lääkäriini lukee tämän kirjoitelman, mutta vaitiololupauksella, ja että se sinetöidään.

Muistutan vielä kerran, että olen halunnut avata tien kuvaamaani liittoon vain niille, jotka voivat ottaa sen vastaan Jumalan lahjana ja Jumalaa kiittäen. Sillä tarkoitan, että vastaanoton esteenä ei saa olla vakaumus siitä, että asia ei ole luvallista: sellaista vakaumusta ei pidä olla sillä, joka asiaan ryhtyy, koska *kenenkään ei tule toimia vakaumustaan vastaan.*

Olen ehkä puhunut katkerasti. Annettakoon se minulle anteeksi. Olen saanut kärsiä paljon. Jumala ottakoon kaiken katkeruuden sielustani!

Koittaako koskaan se aika, että kuvaamani sisälläni asuva luonne saa uskonnollisen ja oikeudellisen vapauden vailla kaikkea häpeää? Siihen asti saa sukupolvi toisensa jälkeen, jaloutensa asteesta riippuen, kärsiä pelosta ja ahdistuksesta, jotka ovat monin verroin pahempia kuin kuolemanpelko, koska ahdinko osuu heidän luontonsa herkimpään kohtaan.

Kristinusko on ottanut *naisrakkauden* omakseen ja aateloanut sen: niin oli tehnyt juutalaisuus jo aiemmin. Se oli myös oikein. Helleenisessä sivistyksessä oli *minun edustamallani rakkaudella* kohtuuttoman tärkeä rooli. Platon antoi sille filosofiassaan kunniaipaikan, muttei ollut täysin johdonmukainen pitäessään fyysistä suhdetta luvattomana, vaikka tämäkin rakkauden laji pyrkii siihen. Dualismi hengen ja aineen välillä oli tässä tapauksessa esteenä Platonille.

Mikään ruumiin tai hengen nautinto, olipa sen nimi mikä tahansa, ei ole sinänsä paha; siitä tulee paha vasta, kun se on kohtuutonta tai aiheuttaa muutoin vahinkoa, mi-

* Ainakin ja ennen kaikkea niin, että se pidetään lainlaatijoiden ja lääkärin sekä psykologien saatavilla. Mutta toivoisin, että se pääsisi myös onnettomuustoverieni käsiin. Olisin antanut puoli elämää, jos joku laupias ihminen olisi ajoissa puhunut minulle, kuten nyt olen puhunut heille. Olisin silloin ymmärtänyt itseni aikaisemmin ja jättänyt tämän Euroopan maaperän, jonka yllä lepää juutalaishenkisen kristinuskon rautakahle. Olen kuullut, että idässä vapaus on suurempi. Sinne olisin kenties paennut.

Yllä olevaan minun on lisättävä, että nimeäni ei ehkä ole mainittava julkisuudessa, jos vielä poikieni kuoleman jälkeen jää jotain perhettä, jonka ylle lankeaisi yleisen mielipiteen halveksunta vuokseni. En tietenkään halua saattaa ketään häpeään. Mutta minun itseni takia ei nimestäni ole vaiettava. Uhraan sen mielelläni.

nulle tai muille, niin että en voi nauttia siitä *reippain mielin ja kiittäen vilpittömästi kaiken hyvän antajaa*. Milloin tätä totuutta aletaan soveltaa myös sille alueelle, josta tässä on ollut puhe?

Armollinen Luoja, anna nopeammin siivet niille vuosituhansille, jotka erottavat tämän päivän siitä päivästä! Ja anna helpotusta kaikille niille, jotka minun laillani ovat vielä niin monessa suhteessa *juutalaishenkisen* kristinuskon epäinhimillisyyden uhreja!

Ja nyt, veljet, ystävät ja vihamiehet; Jumala meitä kaikkia siunatkoon ja valaiskoon!

Kirjoitettu Rättvikin Hvilanissa elokuussa 1879.

Pontus Wikner

Uppsalan yleisen oppikoulun lehtori ja yliopiston dosentti

On kulunut vuosi siitä, kun kirjoitin ylläolevan. Olen vuotta lähempänä kuolemaani ja Jumalan tuomiota. Minulla ei kuitenkaan ole mitään muutettavaa edellä kirjoitettuun. Vuoden lisäkäsirykset ovat vahvistaneet sanomani. *Lääkärit ja lainlaatijat*, pyydän kaiken sen nimissä, mitä pidätte pyhänä, että antaisitte apua veljilleni. *Papeille* en voi puhua: heitä estävät Mooseksen ja Paavalin kirjain. Muutaman vuosituhannen kuluttua mooseksen- ja kristinuskko ovat kuolleet, ja silloin ehkä voisi pappikin olla armollinen. *Nyt* olisi *järjetöntä* pyytää sitä. Mutta teille, lääkärit ja lainlaatijat, huudan haudastani.* (Sinä, joka luet tätä ja jolla on valtaa tehdä jotain vähäistäkin kaltaisteni vapauttamiseksi, esittämäni rukous seuratkoon sinua päivin ja öin, valveilla ja unessa, ilossa ja surussa, sillä pyydän ikuisen oikeuden nimessä, joka on vanhempi kuin Mooseksen laki ja on elävä sitä kauemmin: rukoukseni on suunnattu sitä julmuutta vastaan, joka, jos se olisi tietoista, on suurempi ja hienostuneempi kuin mitä perkele alimmasta helvetistä kykenisi harjoittamaan. Ja tämä raakuus on laillistettu kristinopissa. Ihminen, älä kirjoita *Jumalan* nimeä sellaisen lain alle.)

Hvilan, Rättvik, 18. elokuuta 1880.

Pontus Wikner

Mitä enemmän ajattelen kulunutta elämäni, sitä selvemmäksi minulle käy, että kuvaamani rakkauden laji on pienestä pitäen ollut luontoni, joka olisi puhjennut esiin missä oloissa tahansa — ennemmin tai myöhemmin. Ne naisrakkauden idut, joita minulla on ollut, ovat olleet joko pelkkää tietoista sukuvietin tyydytystä ilman todellista rakkautta tai, jos ne ovat jotenkin muistuttaneet rakkautta, toivottomuuden synnyttämiä kuvitelmia vailla todellista pohjaa sydämessä. Verrattuna omaa sukupuoltani kohtaan tuntemaani rakkauteen ne ovat joka tapauksessa olleet kuin heikko kuunvalo verrattuna auringon porotukseen. Päiväkirjani voivat vahvistaa sen. — En voi kyllin usein ja painokkaasti toistaa, että olen halunnut, että kaipaamani seksuaalisuhde vapautettaisiin vain siinä tapauksessa, että se, kuten kohdallani, on osa koko olemuksen kyllästävästä *rakkautta* ja että se annetaan ja otetaan vastaan Jumalan edessä, samalla tavoin kuin asia nyky-

* Seuraavan jakson on kirjoittaja pannut sulkuihin ja viivannut yli. Julk. huom.

sin on avioliitossa. Olen nimittäin sitä mieltä, että jos olisin vapaa, voisin antaa ja vastaanottaa tämän lahjan sillä tavoin. — Luoja pankoon asiat järjestykseen!

Uppsalassa, 3. tammikuuta 1881.

Pontus Wikner

Täsmennän vielä sitä, mitä olen sivun 21 huomautuksessa sanonut siitä, että *nimeäni ei saa jälkeenjäävien omaisten vuoksi julkistaa*; en tahdo, että kukaan joutuisi kärsimään halveksuntaa minun vuokseni. *Nimeni on siis jätettävä mainitsematta, jos omaisia on elossa. Mitä tulee tämän kirjoituksen sisällön julkistamiseen yleensä, niin jätän asian luottavaisesti lääketieteellisen tiedekunnan hoitoon. Mutta sitä ei saa tuhota, ja sen on oltava jokaisen yksityishenkilön saatavilla, joka toki saakoon tietää nimeni, kunhan ei paiskaa sitä herjaavasti sukulaisten kasvoille. Muuten pyydän anteeksi jokaista vihantäyteistä ilmausta, joka tästä tekstistäni saattaa löytyä. Olen ollut tänä vuonna lähellä kuolemaa ja tiedän, mitä kuolema on. Mutta itse asiassällöstä en halua muuttaa mitään. Jumala siunatkoon ja auttakoon meitä kaikkia! Uskon, että minunkin tuskani ratkeavat joskus lopullisesti.*

Uppsalassa, 4. marraskuuta 1881.

Pontus Wikner

18 1/11 84.

Arvostan edellä kuvattua *totuutta*. Mutta sen *henki* tuntuu minusta katkeralta ja päälleikäyvältä. Senkin, joka on kokenut kuoleman kauhut, tulee olla *nöyrä* Jumalan edessä. Siksi lisään nyt nämä rivit.

On kulunut yli viisi vuotta siitä, kun kirjoitin yllä olevat "psykologiset tunnustukset". Olen kokenut tällä välin paljon. Erityisesti vaikea sairauteni vuonna 1881 antoi minulle uuden vireen: minusta kaikki näyttää nyt olevan *takanani*, kun taas ennen sairauttani kuvittelin, että minulla on niin paljon elämää *edessäpäin*. Korostan nyt

- 1o että voin nyt miltei täysin tyynesti ajatella sukupuolisuuden minulle aiheuttamia kärsimyksiä. Ne tuntuvat menneen kokonaan ohii. Olen lakannut etsimästä kohdetta haaveelliselle rakkaudelleni. *En usko enää koskaan löytäväni tällaista kohdetta; enkä edes halua löytää sitä*, osaksi vaimoni, osaksi niiden kärsimysten takia, jotka siihen liittyvät.
- 2o En kadu naimisiinmenoani. Vaimoni on hyvyyden enkeli, ja luultavasti olisin ilman tätä avioliittoa joutunut olosuhteiden pakosta epätoivoon, ehkä itsemurhaankin, asioiden ollessa nykyisellään. *Hän on minulle varsin läheinen, ja pidän häntä parhaana maallisena ystävänäni*. Enkä enää tunne samanlaista vastenmielisyyttä hänen fyysistä kontaktiaan kohtaan kuin joskus avioliittoni aikaisempina vuosina.* En kaipaa aviolliseen asemaani mitään muutosta, vaan tunnen olevani tyytyväinen. Siitä, että olen päässyt siihen, minun on kiitettävä paitsi vaimoni *hyvyyttä*, niin myös hänen *viisauttaan*, ettei hän koskaan ole yrittänyt saada minulta pakolla sellaiseen, mitä en ole voinut antaa. Jumala siunatkoon hänet kaiken hänen uhrautuvan rakkautensa vuoksi!

* Päinvastoin, tämä fyysinen yhteys voi nykyisin antaa minulle todellista iloa ja tyydytystä, mistä olen lämpimästi kiitollinen

- 3o Se järkkymätön kiintymys, jota tunnen vaimoani kohtaan, on kuitenkin *erilaista* kuin se tunne, jota kutsutaan "*rakastuneena olemiseksi*". *En voi tuntea niin naista kohtaan*, ja toivon tässä tilassa, ettei minun enää koskaan tarvitsisi tuntea niin ketään kohtaan.
- 4o Vakaumukseni on edelleen, etten koskaan ole tuntenut niin yhtään naista kohtaan, muuten kuin joidenkin ohimenevien *kuvitelmiensä aikana*. Rakkaus omaa sukupuoltani kohtaan on sitä vastoin ollut *ruumiin totuus*, mitä merkityksellisin koko elämässäni.
- 5o Olen edelleenkin vakuuttunut, että rakkauttani omaa sukupuoltani kohtaan *ei voi selittää niistä seksuaalisista äärimmäisyyksistä käsin*, joihin syyllistyin ennen avioliittoani. Perusta on syvemmillä, jossain, ellei fyysisessä — aivoissa? — niin ainakin psyykkisessä luonnon määräytymisessä. Samoin kun on olemassa loputtoman hienoja siirtymiä eläinten ja kasvien välillä ja ehkä eläinten ja ihmisen välillä, samoin voi niitä olla myös sukupuolten välillä. Tässä mielessä olen rajaihminen ja olen monessa asiassa havainnut itsessäni naisen vaistoja. Myös lapsuudessani ja nuoruudessani toverini kohtelivat minua sellaisella hienovaraisuudella, joka tavallisesti kohdistuu naiseen. Muuan opettaja totesi kerran lukioaikani: "hän oli kuin neito keväänsä nupussa".**
- 7o Luulen, että olisin silloin kun minulla vielä oli taito rakastaa — minkä taidon toivon nyt jo kuolleen — kyennyt ottamaan avioliiton rakastamani miehen kanssa Jumalan lahjana ja pyhänä asiana, mikäli liitto olisi sallittu.
- 8o *Eikö olisi ajateltavissa, että kaltaisiani varten voitaisiin laatia poikkeussäädös, jotta he voisivat solmia avioliiton, jos löytäisivät omaa sukupuoltaan olevan henkilön, joka vastaisi heidän rakkauteensa?* Tämä kysymykseni ei enää ole tungetteleva ja pilkkaava. Kysyn *laupiaan Jumalan* edessä, ja kysymykseni voima on noin kolmekymmentä vuotta kestäneissä sieluntuskissani, joille ei ole nimeä missään ihmiskielessä. *Minä* olen ehkä nyt selvinnyt omista kärsimyksistäni, sillä ikä tekee tehtävänsä; entä onnettomat kaltaiseni? Hyvät ihmiset, olkaa armollisia! Tiedän, mitä Raamattu sanoo; mutta *eikö poikkeusihmisille suoda poikkeusasemaa?* Jos voisin ryhtyä tähän suhteeseen *Jumalan siunauksessa* ja joku muu voisi ryhtyä siihen kanssani, niin miksi emme saisi tehdä sitä?
- 9o *Kadun ja pyydän anteeksi* kaikkea surua, mitä olen aiheuttanut jalomieliselle vaimolleni. Tunnustan, että olisin voinut torjua paremmin sydämeni taipumusta yksittäisissä tapauksissa. En kuitenkaan ole avioiduttuani tyydyttänyt viettiäni kenenkään muun kanssa; mutta olisin voinut paremmin tukahduttaa luontoni itsepintaiset vaatimukset.
- 10o *Kadun ja pyydän anteeksi* jokaista vihantäyteistä sanaa, jota olen käyttänyt kirjoituksissani. Epätoivo on puristanut ne minusta. Ihmiset, antakaa minulle anteeksi!
- 11o *Jos elossa on ihmisiä, joille nimeni julkistamisesta tällaisessa yhteydessä saataisi olla haittaa, jätettäköön nimeni heidän vuokseen mainitsematta.*
- 12o Herra Jeesus! Olet ainoa ihminen, joka voi täysin ymmärtää minua ja kaltaisiani. Lasken hätämme sinun sydämesi varaan. Tiedät, mitä kärsimys on. Tiedät, mitä olen saanut kärsiä ja mitä kaltaiseni ovat kärsineet ja joutuvat kärsimään. Tiedät, että se muistuttaa sinun kärsimyksiäsi Getsemanessa. Tiedät myös, onko Isäsi tahto, että Mooseksen ja Paavalin laki pätevät aina poikkeuksetta. En voi uskoa sitä, sillä en käsitä, kuka siitä hyötyy. Toivon ja pyydän, että annat vaikka vasta

** Kohta 6 puuttuu Wiknerin käsikirjoituksesta. Julk. huom.

vuosituhansien kuluttua maallisen seurakuntasi ymmärtää, että jokainen käsky saa voimansa suuresta ja korkeimmasta käskystä: "sinun tulee rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi", ja että samoin kuin avioliitto ei riko tätä käskyä vastaan, ei edes sellainen avioliitto, jonka tiedetään jäävän lapsettomaksi, niin samoin on sen mukaista, että kaltaiseni voisivat Jumalan nimessä solmia aviollisen uskollisuuden liiton. Sano minulle, Herra, että se päivä tulee, jolloin annat siunauksesi tällaiselle liitolle. Tiedän, että niiden maallinen rakkaus, jotka miehenä pyytävät siunaustasi rakkaudelleen naista kohtaan, ei ole ylevämpää kuin se, jota kaltaiseni tuntevat. Herra, anna sillekin siunauksesi ja anna sen esiintyä puhtain ja kirkkain otsin!

Jos se joskus tapahtuu ja kaltaisten onnettomien omatunto vapautuu, sillä nythän se on suuren enemmistön tuomion ja Mooseksen ja Paavalin lainkirjaimen sitoma: silloin en ole elänyt ja kärsinyt turhaan; silloin siunaan hirveän kolmekymmenvuotisen ahdinkoni.

Mutta kaiken - poikkeuksetta - alistan Isäsi tahtoon.

Isä, Isä! Ota meiltä tämä kalkki, jonka vanhan testamentin järjestys on meille poikkeusolennoille täyttänyt. - Mutta tapahtukoon Sinun tahtosi, niin taivaissa kuin myös maan päällä!

Gjennem Natten, over D den,
Ser jeg Skimt af Morgen den.¹⁰

Uppsalassa, 1. marraskuuta 1884.

Pontus Wikner

Marraskuun 22. päivänä 1884 minut nimitettiin Kristianian yliopiston filosofian professoriksi, Jumalan kummallinen johdatus, muun muassa siksi, että sen aiheuttama ero vaimostani lukukauden ajaksi toi hänet lähemmäs minua.*

18 30/4 87

Tieni lähenee todennäköisesti loppuaan. Minun on vaikea pidätellä hymyä, kun kirjoitan, että minulla on kolme kroonista sairautta (krooninen keuhkoputkentulehdus, keuhkonlaajentuma ja reumatismi) sekä kolme elimellistä vikaa (sydämenlaajentuma, molemminpuolinen kuvetyrä ja tyrävyön aiheuttama suonenrevähtymä kivespussissa), mihin voidaan lisätä kirjoituskramppi. Keuhkoputkentulehdus, keuhkonlaajentuma ja sydänvika ovat yhdessä aiheuttaneet viime aikoina yhä pahenevaa hengenahdistusta. Jumala on armoissaan lähettänyt minulle monta viestiä, ettei viimeinen hetki voi olla kaukana. — Isä, pidä minut valmiina, kun se tulee.

Ensin silmäys avioliittooni. En ole ollut sellainen mies kuin minun olisi pitänyt, en edes sellainen kuin olisin voinut. Varsinkin vuosina 1876–81 olen antanut *luonnolle* periksi enemmän kuin olisi ollut kohtuudella tarpeellista, vaikka se ei koskaan olekaan, kiitos Luojan suojaavan käden, mennyt äärimmäisyyksiin.

¹⁰ Yön läpi, kuoleman yli / näen aamuruskon hohdon. — Sitaatti Henrik Ibsenin näytelmästä Brand.

* Reunahuomautus. Julk. huom.

Vaimoni on aina toiminut uupumattoman rakkauden antamalla viisaudella. Hän on käsitellyt minua kuin sairasta lasta, joka tavallaan olen ollutkin. Vuonna 1877 paljastin hänelle äärettömän sieluntuskan ajamana elämäni katkeran salaisuuden, ja sen jälkeen hän on vihkiytynyt kaikkeen, joten hänelle on avoinna sieluni joka nurkka ja entisen elämäni melkein jokainen pienikin yksityiskohta. Hänen anteeksiantava luonteensa on saanut hänet jopa mielellään kuuntelemaan tunnustuksiani. Eikä hän ole koskaan lausunut minulle moitteen sanaa. Se on sankariteko, jonka rinnalla moni loistava uroteko kalpenee. Hän on myös minulle hyvin rakas, enkä tiedä, kuinka eläisin ilman häntä.

Avioliittoni on viime aikoina muuttunut yhä onnellisemmaksi, vieläpä fyysisestikin. Tämänkin otan kiitollisena vastaan Jumalan lahjana, mitä se todella onkin. Jumala on antanut minulle viime vuosina voimaa estää ketään muuta saamasta otetta sydämeistäni. Viimeinen oli "Antinoukseksi" kutsumani nuorukainen, mutta hänkin on vain muisto menneestä.

Luulen voivani nyt sanoa, että *harva avioliitto on yhtä onnellinen kuin Idan ja minun. Jumala häntä ja molempia rakkaita lapsiamme siunatkoon!*

Onko edellä kuvaamani "luonto" siis kuollut? Valehtelisin, jos sanoisin niin, enkä halua valehdella viime hetkilläni. Se on *käsittääkseni lähtemätön*. Mutta se on tungettu hämääriin syvyyksiin, niihin syvyyksiin, joiden yli tahdollani ei ole valtaa. Sisäiset *luonnolliset* tunnekielet ovat vielä kiinni siinä perustassa, ja ymmärrän, että ne voisivat väristä, jos sallisin jonkun koskettaa niitä. Sanon "luonnolliset", sillä mielestäni minulla on yliluonnolliset tunnekielet, joilla on vielä syvempi juuri: — *Jumalassa*. Mutta oma kummallinen *luontoperustani* on vielä jäljellä: tiedän sen muun muassa siitä, että se *ilmestyy unissa*.*

Mutta mitä lähemmäs tulen elämäni loppua, sitä enemmän palaan *nuoruuteeni*, kun tässä tarkoittamani *luonto* ei minulla ollut *tietoisessa* yhteydessä sukupuoliviettiin. Tässä kevyen purppuraisessa aamunkajossa nämä hahmot näyttävät minusta vielä *ihmeen kauniilta*, joltain, mitä sanat eivät riitä kuvaamaan. Mutta tämän aamuruskon takaa minulle yhä ihanammin loistaa "*paras Ystävä*", jonka rakkaus ei *kärvennä*, vaan riippuen sielunilastani joskus *lämmittää*, toisinaan *viilentää* kaikkea likaista sielussani. Tästä Ystävästä, joka on kuollut vuokseni, tulee maallisen elämäni viimeinen ilo ja ikuisuuselämäni ensimmäinen voitto.

Esitän kuitenkin nämä "psykologiset tunnustukset" kuin olisin kirjoittanut ne joka kerta todistukseksi niistä vaiheista, jotka minun on ollut läpikäytävä ja jotka saattaisivat olla opiksi muille. Kirjaamani *tosiasiat* ovat varmoja; vetämäni *johtopäätökset* ovat sellaisia kuin minä olen ne nähnyt. Yksi johtopäätös lienee selvä *kaikille*: että kaltaisiani ihmisiä on kohdeltava *armollisesti*. *Muuten minulla ei ole mitään vaatimuksia*. Todenmukaisesti kuvattu elämä on saarna. Kuunneltakoon sitä saarna, joka tässä on esitetty!

Poikkeushuonteiden poikkeusasemaa koskevan suuren ongelman *annan jäädä ongelmaksi, jota en voi ratkaista*. Omalta osaltani olen niin sanoakseni *kärsinyt* tämän ongelman läpi; mutta *teoreettisesti* en pysty sitä ratkaisemaan.

Jätän tämän ongelman, kuten kaikki muutkin, *Vapahtajani* pyhille hartioille, ja itse tukeudun *hänen* sydäntään vasten, joka on ollut sielulleni *ainoa rauhan lähde*.

Sen, joka välittää maailmalle jotain oleellista näille sivuille kirjoitetusta, ei pidä vaieta tämän "jälkikirjoituksen" sisällöstä.

Herrani ja Vapahtajani, elämäni kuningas, ensimmäinen ja viimeinen rakkauteni, kiitos Sinulle kaikesta, eikä vähiten siitä, mitä olen kärsinyt! Siunaa uskollista, Sinuun uskovaa vaimoani, pikku Hugoani ja Ernstiäni! Siunaa myös ystäviäni, ota pois kaikki paha, mitä olen maailmassa saanut aikaan! Anna minulle anteeksi kaikki rikkomukseni! Ne on poispesty Sinun verelläsi. Ja nyt: vie minut Isäsi luo opetuslapsena, jonka olet

* Muun muassa siitä, että naisen kauneus todellisuudessa ja kuvissa jättää minut täysin viileäksi, kun taas miehen kauneus on minusta koskettavaa ja kaihoisan lämmintä.

saanut puolellesi, saanut ja yhä uudelleen saanut. Tunnen puhtauden vilvoittavien virtojen ympäröivän sieluni; aistin Sinun ikuisen valosi - Sinun päiväsi on tulossa.

"Ja sinä päivänä ette te minulta mitään kysy."¹¹

— Tule Herra Jeesus!

Kristianiassa, illalla 30. huhtikuuta 1887

Pontus Wikner

Olen Jumalan Isänrakkauden, Jeesuksen veljenrakkauden ja Pyhän Hengen pelastavan armon kautta, jotka eivät ole jättäneet minua lapsesta lähtien, päässyt askel askeleelta pois väärästä linnoituksesta toisensa jälkeen ja valinnut, kuten viimeksi "Psyko-logisten tunnustusten" lopussa, sen lempeän ja ulkonaisesti nöyrän tien, että jätän kaiken Jumalan huomaan ja annan Hänen ohjata sen oikeaan. Tämä ei kuitenkaan ole täydellistä heittäytymistä Jumalan tahtoon, joka ilmenee selvästi tässä ja muissakin yhteyksissä. Luovun siis järjettömästä kamppailustani Jumalaa vastaan kaiken sen suhteen, minkä Hän on sanassaan selittänyt hylänneensä ja minkä ristiriitaista merkitystä en ominaisen luontoni vuoksi voi hyväksyä. Kaiken tarvitsemansa uudistunut luontoni saa Jeesus Kristuksen veljesrakkaudesta, johon uskon kaikesta heikkoudestani huolimatta. Sen, jolla tämä lahja on, ei tarvitse taivaassa eikä maassa koskaan kärsiä jumalallisen ystävyys-puutetta. Nyt olen hylännyt viimeisen, vaikkakin puhtaasti hypoteettisen linnoituksen ja kuulun varauksettomasti Herralle Jeesus Kristuksen vuoksi. Nämä sanat sanelin rajattomasti rakastamalleni vaimolle yöllä huhtikuun 9. päivänä 1888, todennäköisesti vähän ennen kuolemaani.

Pontus Wikner

(käsi kynänvarressa)

"*Kaikkein viimeinen lisäys*" päiväkirjoihin on kirjoitettu Kristianiassa, kun rakas mieheni oli liian sairas kirjoittaakseen itse. Yhtä tärkeätä lukea kuin muutkin paperit.

Ida Wikner